

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

МОЛДОВСЬКА МОВА

ПРОГРАМА

для загальноосвітніх навчальних закладів
з навчанням українською мовою

5 –9 класи

2017

ПОЯСНЮВАЛЬНЯ ЗАПИСКА

Програма з молдовської мови для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням українською мовою розроблена на основі Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти з урахуванням концепції «Нова українська школа».

Головною метою предмету є вироблення в учнів комунікативної компетентності за умови належних лінгвістичних знань, акумульованих під час вивчення граматичних структур і форм та їх взаємозв'язків. Комунікативна компетентність учнів передбачає вміння усно і письмово висловлювати й тлумачити поняття, факти та погляди (через слухання, говоріння, читання, письмо, застосування мультимедійних засобів), здатність реагувати мовними засобами на повний спектр соціальних і культурних явищ – у навчанні, на роботі, вдома, у вільний час, усвідомлення ролі ефективного спілкування.

Відповідно до поставленої мети вивчення молдовської мови в основній школі має наступні завдання:

- мотивація вивчення молдовської мови як засобу спілкування носіїв даної мови, як засобу ознайомлення учнів з історією свого народу та поширення знань про світ;
- ознайомлення учнів із загальними знаннями про споріднені з нею мови, про роль молдовської мови у розвитку національної літератури і культури на сучасному етапі;
- формування комунікативних вмінь учнів для ефективного діалогічного спілкування, висловлювання та аргументування особистих думок та поглядів;
- виховання відповідальності учнів за коректність свого усного й писемного мовлення;
- формування навичок самостійної роботи, роботи в групах, зацікавленості у співпраці для досягнення поставленої мети;
- засвоєння учнями лінгвістичних знань (граматичних форм і структур), які сприяють формуванню комунікативної компетентності;
- стимулювання інтересу до самостійного усвідомленого позакласного читання як засобу сприйняття нової інформації;
- стимулювання інтересу до пошуку (з різноманітних джерел – словники, газети, журнали, Інтернет), обробки, обміну інформацією, впевнене і водночас критичне застосування інформаційно-комунікаційних технологій, розуміння етики роботи з інформацією;
- уміння навчатися впродовж життя, здатність до пошуку та засвоєння нових знань, набуття нових вмінь і навичок, зокрема через ефективне керування ресурсами та інформаційними потоками;
- розвиток творчих умінь і навичок учнів, здатність генерувати нові ідеї, ініціативи та втілювати їх у життя, здатність до підприємницького ризику;
- вивчення мовного стандарту, уміння користуватися мовою у будь-яких ситуаціях спілкування, незважаючи на діалектну приналежність співрозмовників.

Головна функція мови – це засіб спілкування.

З метою формування комунікативної компетентності застосовуються можливості всіх розділів мовознавства (лексикології, морфології, фонетики, синтаксису). Формування комунікативної компетентності є комплексний процес.

Структура та зміст програми **Особливості організації навчально-виховного процесу**

Програма з молдовської мови для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням українською мовою відповідає вимогам Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти. Вона структурується наступним чином:

- очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів;
- мовна змістова лінія;
- мовленнєва змістова лінія;
- соціокультурна змістова лінія;
- діяльнісна змістова лінія (компетентність).

Зміст навчального матеріалу, передбаченого для 5-9 класів, є продовженням курсу молдовської мови в початковій школі. Перехід від курсу молдовської мови початкової школи до курсу базової школи реалізується на принципах доступності, послідовності, тобто навчання відбувається «від відомого до невідомого».

Перший розділ програми передбачає моніторинг результатів рівня підготовленості школярів, знань та вмінь, що були засвоєні протягом навчання у початковій школі. Рівень навчальних досягнень, знань, вмінь та навичок учнів має розширюватися, закріплюватися і поглиблюватися з року в рік.

Другий розділ програми – комунікативна лінія – передбачає розвиток комунікативних компетентностей: навичок сприймання, розуміння й відтворення прослуханого (аудіювання), говоріння, читання та письмо.

Комунікативні вправи виконуватимуться за схемою: сприймання (аудіювання, читання різних за стилем текстів), відтворення прочитаних текстів (усні та письмові, вибіркові або докладні перекази), самостійне створення текстів (описів, роздумів, розгорнутих відповідей на запитання, характеристик персонажів і т. ін.).

Програма також передбачає формування умінь і навичок монологічного та діалогічного мовлення (усного й писемного). Для створення діалогів учням необхідно дати точні, зрозумілі вказівки: тема, опорні слова й вирази, формули початку та закінчення діалогу, конкретизувати кількість реплік. У 5-6 класах створюються «прості» діалоги, у наступних класах вони «ускладнюються», доводяться до таких форм, як інтерв'ю, дискусії за круглим столом.

Для продуктивного спілкування необхідно розвивати в учнів уміння бути активними слухачами, тобто уміння сприймати, аналізувати, робити висновки на основі прослуханого тексту. Отже, для формування в учнів навичок активного слухача, вчителю необхідно навчити учнів знаходити у процесі читання ключові слова, виявляти основну ідею тексту, розуміти мету спілкування (погодження чи спростування, пояснення), відчувати психічний стан мовця.

Однією з умов продуктивного спілкування являється інтерактивний зв'язок між мовцем і слухачем: уміння ставити запитання, здобувати додаткову інформацію. Також необхідно під час спілкування сприймати й розуміти невербальну інформацію: жести, міміку, інтонацію мовця.

Монологічне мовлення відбудовується за певними логічними (послідовність ідей) та психологічними (зацікавленість, настрої, душевний стан мовця) критеріями. Учні повинні створювати монологи різних типів та різноманітних за метою спілкування: розповідь про переглянутий кінофільм, розповідь про випадок з власного життя; описи (вулиці, міста, села).

Засвоєння мовного матеріалу реалізується на основі синтезу між традиційним, формальним засвоєнням та функціональним (практичним). Більше уваги приділяється мовленнєвому розвитку учнів, засвоєнню мовної теорії та формуванню практичних умінь і навичок у різних видах мовленнєвої діяльності. Комунікативна орієнтація, в свою чергу, зумовлює необхідність поєднання різнорівневих та різноаспектних мовних явищ, оскільки у мовленні вони функціонують комплексно, в тісному зв'язку.

Одним із особливих видів вивчення мови є збагачення мовленнєвого запасу учнів, адже тільки за таких умов спілкування буде продуктивним, правильним, коректним. З цією метою вчителю необхідно працювати у двох напрямках: збагачення словникового запасу учнів (кількісний аспект) та визначення лексичного значення слів (якісний аспект).

Сучасна дидактика рекомендує вживати простий переклад слів тільки у певних випадках: переклад абстрактних слів або ідіом. Засвоєні учнем потрібно використовувати в нових текстах, адже тільки таким чином стає можливим перехід від пасивного до активного засвоєння слів. Для того, щоб учень сприймав значення слів, учитель, враховуючи вікову особливість учня, може використати різні методи:

- метод демонстрування предметів, дій, жестів;
- образний метод – показ ілюстрацій, картин;
- метод-контекст – правило, заміна незнайомих слів щойно вивченими словами;
- метод-диференціація – переклад нових слів та виразів.

Для закріплення вивчених слів можна використовувати різні вправи, як формулювання запитань (учителем або учнем), у яких будуть введені нові слова, словникові ігри, вживання нових слів у реченнях на запропоновану вчителем тему (при цьому можливі й граматичні завдання).

Бажано, щоб учителі молдовської мови володіли хоча б мінімальними знаннями української мови, що дозволить їм зрозуміти причину деяких типових помилок та знайти засоби їх запобігання. Учні краще зрозуміють значення граматичних термінів, якщо учитель паралельно називатиме ці терміни українською мовою, а також пояснюватиме учням спільне й відмінне в обох мовах. У процесі вивчення молдовської мови учні можуть спиратися на певні знання, навички й уміння, отримані при вивченні української мови.

Важливу роль при вивченні мови набуває виконання на уроках цілої системи комплексних вправ на основі тексту (рідше слів). Але нагромадження кількох текстів на одному уроці зменшує їх інформаційне значення, тому доцільніше використовувати невеликі тексти, обираючи їх за певними критеріями. Отже, тексти мають бути:

- адекватними, доступними, у деяких випадках навіть знайомими учням;
- містити різні форми вивчених мовних явищ і слугувати відправним мотиваційним моментом для аналітичної роботи над знаходженням необхідних мовних явищ, з'ясуванням їх взаємозв'язків з іншими елементами мовної системи. Якщо текст не містить необхідної кількості вивчених мовних явищ, можна його адаптувати, доповнюючи його необхідною кількістю орфограм тощо.
- забезпечити розуміння тексту учнями (шляхом пояснення, визначення теми, ідеї тощо).

Учні мають самостійно, (у разі потреби за допомогою вчителя) давати визначення вивчених мовних явищ або орфографічних правил, що сприятиме кращому розумінню й запам'ятовуванню мовного матеріалу.

Соціокультурна лінія передбачає виконання системи вправ і завдань, направлених на формування національної свідомості учнів, знайомства їх з історичним минулим молдовського народу, рідного краю. Уроки мови дозволяють учням дізнаватися про найвідоміші культурні пам'ятки, життя та діяльність видатних людей молдовського народу, рідного краю, розвивають здатність відчувати й цінити красу рідної мови, сприяють формуванню естетичних смаків учнів, розкриттю характерних рис, притаманних молдовському народові, формуванню духовно розвиненої, творчої, гуманної особистості.

Навчальний предмет «Молдовська мова» покликаний формувати в учнів навички самостійної, усвідомленої роботи, розвивати логічне та критичне мислення, уміння висловлювати свою особисту думку, аргументувати її. Все це вимагає від учителя вміння раціональної та ефективної організації навчального процесу, планування цілей та завдань уроку, уміння оперувати найрізноманітнішими методами й прийомами проведення уроку, забезпечення його необхідними дидактичними матеріалами. Учителеві необхідно чітко усвідомлювати наступне: що треба вивчати, кого потрібно навчати, як навчати. Це забезпечить міцніший зв'язок «учитель-учень».

Для активної мовленнєвої діяльності учнів доцільно надавати перевагу таким текстам, які були б безпосередньо пов'язані з реальним життям учнів, цікавили б їх, допомогли б успішній інтеграції у майбутньому суспільному житті.

Розподіл запропонованих у програмі годин, крім годин передбачених для виконання мовленнєвої лінії, є орієнтовним.

Діяльнісна змістова лінія становить багатомірну систему вироблення найважливіших інтелектуальних умінь і навичок, необхідних для формування загальної культури учнів, їх готовності до пізнавальної і творчої діяльності та саморозвитку.

Останній розділ програми вказує на формування в учнів ключових компетентностей, передбачених вимогами нової української школи:

1. **Спілкування державною мовою (СДМ)** – готовність (здатність) учнів засобами української мови успішно взаємодіяти у процесі розв'язання типових для віку життєвих проблем.
2. **Спілкування іноземними мовами (СІМ)** - розуміння потреби популяризувати Україну у світі засобами іноземних мов; усвідомлення того, що, вивчаючи іноземну мову, ми збагачуємо рідну, готовність до міжкультурного діалогу, відкритість до пізнання різних культур.
3. **Уміння вчитися впродовж життя (УВВЖ)** – здатність і внутрішня потреба самостійно здобувати знання і формувати вміння відповідно до поставлених цілей з метою самовдосконалення й самореалізації.
4. **Математична компетентність (МК)** – спроможність особистості застосовувати математичні обчислення і методи в реальному житті, працювати з числовою інформацією.
5. **Компетентності у природничих науках і технологіях (КПНТ)** – готовність орієнтуватися в інформаційному просторі, володіти й оперувати інформацією відповідно до потреб, застосовувати ІКТ у навчанні і повсякденному житті, знаходити, опрацьовувати й систематизувати інформацію); здатність бути відкритими до інновацій, реалізовувати себе в мінливому технологічному, життєвому, навчальному й трудовому середовищі.

6. **Інформаційно-комунікаційна компетентність (ІКК)** – здатність розуміти навколишнє інформаційне середовище, самостійно шукати, добирати й критично аналізувати потрібну інформацію, трансформувати, зберігати та транслювати її й діяти відповідно до своїх цілей і прийнятої в суспільстві комунікаційної етики.

7. **Підприємницька компетентність (ПК)** – це інтегрована якість особистості, що базується на креативності, творчості, інноваційності, здатності до ризику, спроможності планувати, самоорганізовуватися й організувати підприємницьку діяльність, втілювати ідеї у сферу економічного життя, розв’язувати конфліктні ситуації, приймати рішення, брати на себе відповідальність, формувати моделі поведінки, необхідні для успішного розв’язання нагальних життєвих проблем.

8. **Здоров’язберезувальна (ЗЗК)** – здатність виявляти активну життєву позицію в питаннях захисту довкілля; готовність вести та пропагувати здоровий спосіб життя.

9. **Соціальна і громадянська компетентності (СГК)** – усвідомлення громадянської повинності й відповідальності, здатність до реалізації громадянських прав і обов’язків.

10. **Загальнокультурна (ЗКК)** – здатність учня усвідомлено сприймати надбання культури як цінність, аналізувати й оцінювати досягнення національної та світової культури, орієнтуватися в культурному та духовному контексті сучасного суспільства, застосовувати традиційні для культури українського народу методи самовиховання.

NOTIȚĂ EXPLICATIVĂ

Programa renovată de limbă moldovenească pentru instituțiile de învățământ general cu limba ucraineană de predare, clasele 5-9, este alcătuită în baza noilor „Standarde de stat pentru școala de bază și școala medie” ale Ministerului Învățământului și Științei din Ucraina (hotărârea Cabinetului de Miniștri al Ucrainei din 23.11.2011 numărul 1392), Standardul de stat al învățământului primar (Decretul Cabinetului de Miniștri al Ucrainei din 20.04.2011 numărul 462), precum și documentul strategic „Concepția școlii noi ucrainene”.

Programa de limbă moldovenească, pentru clasele cu limba de predare ucraineană, stabilește obiectivele, sarcinile, conținutul și metodele învățării limbii moldovenești.

Obiectivul principal al disciplinei în cauză este formarea **competențelor comunicative ale elevilor**, asigurată de cunoștințele lingvistice, acumulate prin însușirea structurilor și formelor gramaticale și a relațiilor dintre ele. **Competențele** comunicative ale elevilor vor fi constituite din abilitățile de a exprima și a tălmăci termenii, de a exprima gândurile, sentimentele, faptele și viziunile, în formă orală și scrisă (manifestate prin audiere, vorbire, lectură, sciire), din capacitatea de a reacționa prin mijloace lingvistice la întregul spectru de fenomene social- culturale în timp de învățare, muncă, acasă și în timpul liber, din conștientizarea rolului eficient al comunicării.

Acest obiectiv va fi atins prin realizarea următoarelor sarcini:

- motivarea învățării limbii moldovenești ca mijloc de comunicare între vorbitorii nativi, ca mijloc de cunoaștere a istoriei neamului, ca mijloc de extindere a cunoștințelor despre lume;
- familiarizarea elevilor cu informații generale despre originea limbii moldovenești, despre limbile cu care se înrudește, despre rolul ei, la etapa actuală, la dezvoltarea literaturii, culturii naționale;
- însușirea de către elevi a materiei lingvistice (structuri și forme gramaticale), care servește drept suport pentru formarea competențelor comunicative;
- formarea abilităților de a comunica eficient în spațiul culturii naționale, adică elevii să fie capabili de a susține dialoguri, de a expune o opinie și a o argumenta, a exprima o atitudine;
- cultivarea responsabilității elevilor față de corectitudinea vorbirii orale și scrise;
- stimularea interesului în realizarea unei lecturi conștiente;

- formarea abilităților de muncă independentă și de muncă în echipă, de a conlucra pentru rezultat;
- stimularea interesului pentru selectarea informațiilor noi, suplimentare, care pot fi găsite în diverse materiale de referință (dicționare, reviste) și prin intermediul mijloacelor tehnologice, pentru a fi utilizate în elaborarea comunicărilor;
- dezvoltarea aptitudinilor și capacităților creative ale elevilor, a spiritului întreprinzător, care le va permite să genereze noi idei, inițiative;
- formarea tendinței de manifestare a interesului învățării continue, pe durata întregii vieți;
  - învățarea limbii-standard, utilizată de comunitatea instructivă, limbii uzuale, folosită în împrejurări obișnuite, neoficiale, necontînd apartenența dialectală a vorbitorilor;

Funcția principală a limbii este de a servi ca mijloc de comunicare între conaționali și de integrare în arealul național, căci prin intermediul limbii se realizează relațiile între oameni.

În scopul de formare a competențelor comunicative se recurge la modalități oferite de lexic, de morfologie, de sintaxă, de manifestare a deprinderilor de muncă conștientă, de abilitățile necesare pentru a produce comunicări. Formarea competențelor de comunicare ale elevilor este un proces complex și larg, de lungă durată.

Structura și conținutul programei

Programa de limba moldovenească, pentru clasele cu limba ucraineană de predare, este structurată în felul următor:

- rezultatele activității elevilor;
- linia lingvistică;
- linia comunicativă;
- linia socioculturală;

- competențele elevilor.

Conținutul materiei de studiu, preconizat pentru clasele 5-9, este o continuare a cursului de limbă moldovenească din școala primară. Trecerea de la cursul de limbă moldovenească a școlii primare la cursul din școala de bază trebuie să fie efectuat , de către profesori, într-un mod lent, pe baza principiului accesibilității, principiului de la cunoscut la necunoscut.

Primul compartiment al programei prevede monitorizarea rezultatelor nivelului de pregătire a elevilor, a cunoștințelor și abilităților, ce au a le posedă în urma procesului de studiu. Nivelul cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor trebuie să avanseze din an în an (să se consolideze, aprofundeze, să se extindă).

Al doilea compartiment, Însușirea materiei lingvistice , se va realiza pe baza unei sinteze dintre abordarea tradițională, formală și abordarea funcțională (practică) a gramaticii.

Prima prevede însușirea limbii prin asimilarea unui set de reguli, care descriu toate formele gramaticale și posibilele relații dintre ele, pe când abordarea funcțională examinează în ce măsură o anumită formă sau structură gramaticală este adecvată pentru transmiterea unui mesaj într-un context. Profesorul va utiliza tehnici și metode care vor ține de ambele abordări menționate, fără a face abuz de probleme de gramatică, fără a opera strict cu termeni gramaticali pur științifici, evitând teoria multă, dând preponderență utilizării corecte a structurilor gramaticale la întocmirea comunicărilor orale și scrise.

Didactica modernă pledează pentru abordarea funcțională (practică) a gramaticii care pornește de la faptul că limba este , în primul rând , un sistem de comunicare, iar gramatica e un mijloc ce oferă posibilitatea de a descoperi cum funcționează acest sistem pentru a permite vorbitorilor și celor care scriu să producă mesaje.

Un aspect însemnat al însușirii limbii este studierea vocabularului. Din acest punct de vedere profesorul trebuie să țină cont de două direcții: îmbogățirea vocabularului (aspectul cantitativ) și precizarea sensurilor (aspectul calitativ), pentru ca mesajele să fie mai bogate, coerente, clare și corecte.

Didactica modernă nu recomandă a recurge la traducerea interlinguală, ca o practică obișnuită. Doar în anumite situații se apelează la traducere, mai cu seamă, în cazul cuvintelor abstracte și ale expresiilor idiomatice. Odată ce cuvintele au fost însușite, ele trebuie integrate în contexte noi. În acest fel are loc trecerea din stadiul pasiv la stadiul activ. Pentru ca elevul să recepționeze sensul cuvintelor, al locuțiunilor și expresiilor, profesorul poate utiliza variate procedee, în funcție de vârsta elevilor, de natura materialului lingvistic (mai ușor, mai greu): procedee

ostensibile – demonstrarea de obiecte, acțiuni, gesturi; procedee figurative - demonstrarea imaginilor, tablourilor; procedee contextuale – definiție, substituie prin utilizarea cuvintelor pe care elevii le cunosc deja; procedee diferențiale – traducerea cuvintelor și a expresiilor noi.

Pentru a consolida elementele de vocabular însușite, se pot folosi diverse tipuri de activități ca formularea de întrebări (de către profesor sau elev), în care vor fi introduse noile cuvinte, jocuri de vocabular, scriere de enunțuri, în care să fie indicate cuvintele propuse de profesor; elaborarea unor texte scrise pe o temă indicată (se pot propune și sarcini gramaticale) pe baza câtorva cuvinte de sprijin.

E potrivit ca profesorul de limbă moldovenească să aibă cunoștințe, chiar și minime, de limbă ucraineană, pentru că va înțelege măsura în care se produc în limbajul elevilor fenomenele de transfer și de interferență. Va ști de ce elevii comit același tip de greșeli și va căuta metodele adecvate pentru a le rezolva. Elevul va înțelege mai ușor semnificația termenilor gramaticali, când învățătorul va indica echivalentul în limba ucraineană. Profesorul poate interveni printr-o gamă de exerciții, prin construcția unor situații de comunicare menite să-i determine pe elevi să integreze în mesaje aceste forme, va evidenția asemănările și deosebirile dintre cele două limbi.

În actul de învățare elevii se pot sprijini pe competențe dobândite la studierea limbii ucrainene, pot folosi unele priceperi și deprinderi din învățarea limbii ucrainene la construcția enunțurilor în limba moldovenească.

Un rol fundamental în însușirea limbii, a exprimării corecte revine asimilării materiei, conținutului lingvistic. Acest lucru se realizează prin efectuarea permanentă a exercițiilor gramaticale. Rolul lor formativ e indiscutabil, dar aceasta nu înseamnă că a le aglomera într-o lecție ridică valoarea lor, căci supraîncărcarea elevilor printr-o singură modalitate de lucru are efect contrar. Materialul lingvistic cu care se lucrează este textul de dimensiuni mici și, rareori, cuvântul.

La selectarea textului, profesorul trebuie să se țină de niște criterii:

- să aleagă un text adecvat, corespunzător din mai multe puncte de vedere. să fie accesibil elevilor, în acest scop, poate fi cunoscut elevilor. Textul trebuie să conțină fenomenul de limbă ce urmează a fi abordat în ipostaze diferite (de exemplu: subiectul să nu fie numai la începutul propoziției). Dacă textul ales nu conține în număr suficient faptul de limbă vizat, este posibil ca acesta să fie modificat, în sensul adăugării a noi fapte de limbă; textul să conțină un mesaj ce ar dezvălui teme de patriotism, activism civic, spirit gospodăresc, întreprinzător, sănătate și atitudine responsabilă față de mediu.

- să asigure înțelegerea textului de către elevi (prin explicare, prin relevarea mesajului).

- să asigure activități formative și exerciții structurate pe baza celor patru deprinderi integratoare: înțelegere după auz, vorbire, citire și scriere.

Elevii trebuie să participe ei înșiși la elaborarea definiției gramaticale (fără de care ar fi imposibilă însușirea materiei de studiu) sau a regulii ortografice. Pe baza materialului lingvistic cunoscut, elevii vor fi conduși spre a elabora definiția. Dacă participarea elevilor la interpretarea materialului lingvistic a fost reală și rațională, ei vor fi capabili să elaboreze definiția, iar o definiție la a cărei formulare au contribuit efectiv va fi mai ușor reținută și mai operațională.

Al treilea compartiment al programei, comunicarea, preconizează dezvoltarea în fuziune a deprinderilor integratoare : înțelegerea după auz (audierea), vorbirea , citirea, dezvoltarea capacităților de receptare și de exprimare.

Activitățile de comunicare vor porni de la receptare (audierea, citirea textelor de diferite stiluri), apoi vor trece la reproducerea textelor citite anterior (expuneri orale și scrise, selective, succinte), treptat se va ajunge la întocmirea compozițiilor proprii (descrieri, narațiuni, opinii, răspunsuri desfășurate la întrebări, caracterizare de personaj ș.a.). Programa oferă posibilități de formare a abilităților pentru realizarea vorbirii monologate și a celei dialogate (orală și scrisă).

Actul comunicării implică și priceperea de a ști să asculți. Profesorul trebuie să determine la elevi un tip de ascultare activă. Aceasta presupune ascultarea participativă din partea receptorului, care analizează mesajele primite, stabilește legătura cu informațiile anterioare, identifică concluzii din ceea ce ascultă. Ascultarea activă presupune tehnici de ascultare pentru a îmbunătăți comunicarea. Pentru ca ea să se manifeste, e nevoie ca ascultătorul să dețină capacitatea de comunicare, prin care înțelegem disponibilitatea unei persoane de a dori să înțeleagă sensul unui mesaj.

Pentru a se cultiva la elevi ascultarea activă, aceștia vor fi îndrumați pentru ca în timpul recepționării să descopere cuvintele esențiale, să identifice ideile principale, să-și dea seama de atitudinea emitătorului (susține o idee , o combate, explică), să recunoască starea psihică a emitătorului.

O caracteristică a ascultării este de a fi interactivă, adică să existe posibilitatea ca ascultătorul să poată interacționa cu emitătorul: să pună întrebări, să solicite informații. Ascultătorul se va fixa și pe înregistrarea mesajelor nonverbale, încercând să desprindă în ce mod completează, accentuează comunicarea verbală prin gesturi, mimică, intonație.

Vorbirea monologată e un discurs, organizat după anumite criterii ale logicii (coerență, succesiune a ideilor) și ale psihologiei (interes, dispoziție, stare sufletească). Elevii pot elabora discursuri de mai multe tipuri diferențiate prin intenția de comunicare: să povestească un film, o întâmplare, cum își organizează studiul acasă, să descrie strada pe care locuiesc, localitatea, drumul de acasă pînă la școală, să susțină necesitatea de a se angaja într-o excursie ș. a.

La elaborarea dialogurilor, elevilor li se pun sarcini clare, înțelese: tema, cuvinte și expresii de reper, formule de început, de încheiere, numărul concret de replici.

În clasele 5-6 se întocmesc dialoguri „simple”. Pe parcursul anilor ele „se complică” pînă la realizarea de interviuri, discuții la mese rotunde.

Activitățile preconizate pentru învățarea limbii, pentru studierea materiei lingvistice, tematica orientată spre formarea reprezentărilor socioculturale ale elevilor vor exercita o influență puternică asupra procesului de creare a conștiinței naționale a elevilor, căci ele au menirea de a le descoperi pagini din trecutul istoric al poporului moldovenesc, din trecutul localității în care trăiesc. Orele de limbă le va oferi posibilitatea de a veni în contact cu marile valori culturale-datini, obiceiuri, tradiții, port, meșteșugărit, de a-i familiariza cu activitatea unor personalități notorii ale plaiului natal și contribuția acestora la propășirea neamului. Astfel li se va trezi elevilor dragoste, mîndrie și admirație față de popor, li se va dezvolta capacitatea de a simți și a savura frumusețea graiului, de a prețui înțelepciunea vorbei populare, ce se conține în expresiile frazeologice, în proverbe, snoave și în limba făurită de scriitori. Orele de limbă moldovenească vor modela gustul estetic al elevilor, le vor perfecționa înțelegerea de bine și frumos, vor scoate în evidență trăsăturile general-umane ale neamului moldovenesc, le va demonstra elevilor un model de morală sănătoasă și, totodată, le vor asigura formarea unui cetățean cu activism civic înalt, un adevărat patriot, le va cultiva dragoste pentru natura plaiului natal, promovarea principiilor unui mod sănătos de viață.

Realizarea conținutului de programă, a cerințelor înaintate de ea, vor forma elevilor deprinderi de muncă independentă, conștientă, le va dezvolta gîndirea logică, gîndirea critică, îi va învăța să ia atitudini, să-și creeze o poziție justificată le va forma trăsături ale unor personalități competitive, capabile să se orienteze în condițiile vieții reale care cer de la cetățeni originalitate, spirit întreprinzător și inovator.

Toate acestea solicită de la profesor organizarea rațională și efectivă a procesului instructiv, trasarea obiectivelor operaționale, iscusința de a opera cu cele mai variate tehnici și metode, asigurarea cu diverse mijloace didactice. Profesorul trebuie să cunoască bine : ce se învață, pe cei ce învață, cum îi învață. Aceasta îl va apropia, în mai mare măsură de elevi, de vîrsta lor, de situațiile reale de comunicare, de cerințele integrării elevilor în societate.

Repartizarea propusă a orelor e orientativă. Profesorii pot efectua unele schimbări, fără a micșora numărul de ore rezervat comunicării.

Ultimul compartiment indică formarea și dezvoltarea la elevi a **competențelor-cheie**, prevăzute de cerințele noii școli ucrainene. Ele vor figura în despărțitura № 7 a programei, formă abreviată, în felul următor:

CC – Competențe de comunicare

AÎPV – Abilități de a învăța pe parcursul vieții;

CCG – Competențe de cultură generală;

CCS – Competențe civico-sociale;

CȘNT – Competențe de științe naturale și tehnologii;

CIC – Competențe informaționale de comunicare;

CPS – Competențe de protecție a sănătății;

CM – Competențe matematice;

CCLS – Competențe de comunicare în limbi străine;

CA – Competențe de antreprenoriat.

Clasa a 5-a

(70 de ore, 2 ore pe săptămână; disponibile – 8 ore)

Rezultatele activității a elevilor	Ore	Conținutul materiei de studiu		Ore	Linia de conținut socioculturală	Linia de activitate (compe-tențe)
		Linia de conținut lingvistică	Linia de conținut comunicativă			
1	2	3	4	5	6	7
<p>Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> conștientizează că semnul principal al unei națiuni este limba; că pentru a comunica cu conașionalii e nevoie de a cunoaște limba literară; că omul civilizată e un bun cunoscător al limbii; 	1	<p>Introducere</p> <p>Limba – factor important de comunicare și de cunoaștere.</p>	<p>Tipuri de activitate: <u>Răspunsuri</u> la întrebări pentru a susține o conversație; <u>Explicarea</u> celor audiate ori citite despre importanța limbii în viața omului. <u>Motivarea</u> argumentată a atitudinii personale față de limba maternă și față de limba de stat. <u>Audierea</u> poeziilor ce dezvăluie tema limbii materne. <u>Elaborarea</u> unui microtext ”O altă limbă mai frumoasă nu-i”</p>	5	<p>Utilizarea mijloacelor limbii în exprimare, în elaborarea microtextelor.</p> <p>Relații moldo-ucrainene.</p> <p>Obligațiunea civică.</p>	<p>CC</p> <p>CCG</p> <p>CCS</p>
<ul style="list-style-type: none"> alcătuiește îmbinări; deosebește propozițiile nedezvoltate de îmbinări; alcătuiește propoziții dezvoltate; identifică părțile de propoziție; 	12	<p>Noțiuni generale despre sintaxă și punctuație.</p> <p>Cuvântul. Îmbinarea de cuvinte. Propoziția. Temelia gramaticală. Tipurile propozițiilor după scopul comunicării.</p>	<p>Tipuri de activitate: <u>Citirea</u> expresivă, în dependență de tipul propoziției. <u>Formulare</u> a diferitor tipuri de</p>		<p>Mijloacele lingvistice pentru exprimare</p> <p>Protejarea vieții și</p>	<p>CC</p> <p>CPS</p>

<ul style="list-style-type: none"> • simplifică propozițiile dezvoltate; • transformă propozițiile nedezvoltate în dezvoltate; • observă topica directă propozițiilor; • întocmește dialoguri, folosind diferite tipuri de propoziții după scopul comunicării, propoziții cu adresări, cu părți omogene; • posedă priceperi de folosire a semnelor de punctuație în propoziții și fraze (la scris) 		<p>Propozițiile exclamative. Semnele de punctuație de la sfârșitul propoziției.</p> <p>Părțile secundare: atributul, complementul direct și indirect, circumstanțial. Propoziția cu părți omogene. Semnele de punctuație.</p> <p>Propoziția cu adresări. Fraza. Fraza cu vorbire directă. Dialogul.</p>	<p>propoziții, fraze, microtexte. ”Învață de mititel și-ți va fi mai ușurel” <u>Alcătuirea</u> dialogurilor, folosind adresări, diferite tipuri de propoziții după scopul comunicării ”Poți trece indiferent pe lângă durerea cuiva?”</p>		<p>sănătății. Obligațiunea civică. Prietenia. Școala. Clasa.</p>	<p>CCS</p>
<ul style="list-style-type: none"> • face deosebire între limbă și comunicare. • face cunoștință cu tipurile de comunicare, formele ei; • se orientează în circumstanțele de comunicare; • respectă cerințele generale față de o comunicare; <p>• identifică tema și ideea;</p>			<p>Noțiuni despre comunicare</p> <p>Tipurile de comunicare: audiere, citire, vorbire, scriere: Adresatul (receptorul), adresantul (emițătorul); vorbirea monologată și dialogată, orală și scrisă (forme). Cerințele față de o comunicare: mesaj, coerență, consecvitate, precizie, expresivitate, corectitudine. ”Culorile toamnei”</p> <p>Textul. Tema și ideea</p>	<p>3</p> <p>1</p> <p>1</p>	<p>Mijloace lingvistice de exprimare</p> <p>Lumea minunată a naturii.</p> <p>Unitatea omului cu natura.</p>	<p>CC</p> <p>CCS</p> <p>CȘN</p> <p>CPS</p>

<ul style="list-style-type: none"> • observă coerența, consecutivitatea logică a textului, claritatea propozițiilor; • alcătuiește planul simplu; • alege titlul potrivit. <ul style="list-style-type: none"> • identifică în textele propuse elementele descrierii, narațiunii, raționamentului; • întocmește microtexte, folosind descrierea, narațiunea; • recunoaște particularitățile de stil ale textelor propuse. <ul style="list-style-type: none"> • identifică tema, ideea principală; • răspunde la întrebări; • găsește un alt titlu textului audiat; • întocmește planul simplu; • compară textele de diferite stiluri; • explică sensul unor cuvinte, expresii; • expune selectiv; • exprimă opinia despre faptele din poveste; • caracterizează personajul central; • memorizează unele expresii din 			<p>principală. Alineatele. Mijloacele lingvistice de legătură între propoziții (conjunțiile, cuvintele conjunctive). Planul simplu al textului. Titlul.</p> <p>Mijloacele comunicării. Narațiunea (povestirea), descrierea, raționamentul. Stilurile limbii. Noțiuni generale (aprofundare). ”Animalul meu iubit”</p> <p>Audierea</p> <p>Audierea textelor diverse ca stil, tip, gen. Audierea unui text ce zugrăvește istoria plaiului natal.</p> <p><u>Răspunsuri</u> la întrebări. <u>Explicarea</u> semnificației unor cuvinte. <u>Expunere</u> selectivă. Audierea unei povești populare cu temă etico-morală. <u>Exprimarea</u> opiniei despre faptele din poveste. <u>Caracterizarea</u> personajului</p>	<p>1</p> <p>3</p> <p>1</p> <p>1</p>	<p>Natura este izvorul vieții.</p>	
---	--	--	---	-------------------------------------	------------------------------------	--

<p>limba populară;</p> <ul style="list-style-type: none"> • distinge ideea principală; • exprimă sentimentele și emoțiile trezite de poezie; • memorizează cuvinte noi; • răspunde la întrebări; • pune întrebări; • formulează ideile textului; 			<p>central. <u>Memorarea</u> unor expresii din limba populară. Audierea versurilor despre baștină, natura plaiului natal. Distingerea ideii principale. Exprimarea sentimentelor și emoțiilor trezite de poezie.</p>	<p>1</p>		
<p>Relații interdisciplinare: propoziții interogative, exclamative în opere artistice, texte științifice (literatura, matematica, limba ucraineană)</p>						
<ul style="list-style-type: none"> • posedă cunoștințele generale despre sensul lexical al cuvântului, despre sensul direct și cel figurat; • explică sensul cuvintelor prin sinonime, antonime; • întocmește microtexte folosind în exprimare sinonime totale, aproximative (descrieri, caracterizări); • utilizează dicționarul bilingv pentru traducerea dintr-o limbă în alta; • asimilează sensul frazeologismelor de origine populară; • folosește frazeologismele asimilate în formularea propozițiilor, frazelor; • explică originea unor frazeologisme. 	<p>11</p>	<p>Lexicul și frazeologia</p> <p>Cuvântul. Sensul lexical. Sensul direct și cel figurat al cuvintelor.</p> <p>Cuvinte monosemantice și polisemantice.</p> <p>Familiarizarea cu dicționarul explicativ, cu dicționare bilingve.</p> <p>Sinonime. Antonime. Omonime.</p>	<p>Tipuri de activitate:</p> <p><u>Explicarea</u> sensului cuvântului prin sinonime, antonime. <u>Formularea</u> propozițiilor folosind sinonime, antonime, cuvinte cu sens figurat.</p> <p><u>Folosirea</u> dicționarului explicativ, bilingv.</p> <p><u>Folosirea</u>, în vorbire, a frazeologismelor asimilate.</p> <p><u>Întocmirea</u> microtextelor (descriere, caracterizare, peisaj, narațiune).</p> <p>”Ce mi-a povestit bunelul”</p> <p>”Satul meu - g rădină-n floare”</p> <p>”Lada bunicii”</p>		<p>Tradiții și obiceiuri.</p> <p>Frumusețea plaiului natal.</p>	<p>CC</p> <p>CCG</p> <p>CCS</p>
<p>Relații interdisciplinare: comparația, sinonimele, antonimele – caracteristici ale folclorului (literatura).</p>						

<ul style="list-style-type: none"> - respectă normele igienice în timpul lecturii; - citește texte de diferite stiluri și specii conform normelor ortoepice și intonaționale; - permanent cizează tehnica citirii cu voce și în gând; - recunoaște stilul și tipul mijloacelor de expunere (descriere, narațiune); - selectează cuvintele și expresiile necunoscute; - află independent, după dicționar, sensul unor cuvinte; - înțelege și reține conținutul în desfășurarea logică a acțiunilor; - alcătuiește planul simplu al textului; - învață să prognozeze conținutul, să caracterizeze acțiunile, faptele personajelor; - își imaginează clar cele citite; - expune conținutul după planul alcătuit; 			<p>Citirea</p> <p><u>Familiarizarea</u> cu felurile de citire: cu voce și în gând. <u>Selectarea</u> cuvintelor necunoscute; lucrul cu dicționarul explicativ școlar; <u>Explicarea</u> cuvintelor și expresiilor noi prin sinonime, antonime, ilustrare grafică. <u>Citirea ghidată</u> ("Ghicește ce va urma", "Continuă textul", "Alcătuiește un alt sfârșit").</p> <p><u>Îmbogățirea</u> vocabularului elevilor;</p> <p><u>Identificarea</u> temei și a ideii principale în textul citit, <u>Înțelegerea</u> mesajului; selectarea cuvintelor-cheie; împărțirea textului în fragmente.</p> <p><u>Alcătuirea</u> planului simplu. Explicarea titlului. Prognozarea conținutului pe baza titlului. Caracterizarea unor acțiuni ale personajelor.</p>	<p>3</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>	<p>Cultura materială și spirituală.</p> <p>Creația populară orală (povești populare moldovenești, ucrainene.)</p> <p>Tradiții, obiceiuri, sărbători.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ● conștientizează ce studiază 	8	<p>Fonetica și grafia. Ortoepie. Ortografie.</p>				

<p>ale cuvîntului (desinență, temă, rădăcină, sufix, prefix);</p> <ul style="list-style-type: none"> ● formează familiile lexicale de la cuvîntul de bază; ● găsește cuvinte care au aceleași sufixe, aceleași prefixe; ● cunoaște și aplică regulile de ortografie a prefixelor și a cuvintelor compuse; ● recunoaște alternanța vocalică și consonantică a sunetelor în rădăcina cuvîntului; 	<p>Rădăcina, sufixul, prefixul. Cuvîntul de bază; familia de cuvinte (cuvintele înrudite). Cuvinte derivate. Alternanța sunetelor din rădăcina cuvîntului: <i>o –oa, a-e, a-ă, d-z.</i></p> <p>Reactualizarea cunoștințelor despre scrierea corectă a prefixelor <i>îm-, în-, com-, con-, dez-, răz-</i>.</p> <p>Cuvintele compuse. Cratima în cuvintele compuse.</p>	<p>Folosirea substantivelor, adjectivelor cu sufixe diminutive în caracterizarea persoanelor dragi, a obiectelor, a animalelor dragi. Citirea pasajelor din poveștile populare moldovenești în care sînt prezente personaje cu nume- cuvinte compuse, denumiri de plante-substantive compuse.</p> <p>”Mă mîndresc cu familia mea” ”Bunicuța mea” ”Surioara”, ”Frățiorul”</p> <p style="text-align: center;">Scrierea</p>	<p style="text-align: center;">3</p>	<p>Familia</p> <p>Responsabilitatea față de familie.</p> <p>Respectul pentru părinți, bune, rude.</p>	<p>CC</p> <p>CCG</p> <p>CCS</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● alcătuieste planul simplu; ● aplică la scriere sistema grafică, normele ortografice; ● întocmește texte care abordează tema propusă, exprimă ideea principală; ● redactează textul; ● utilizează dicționarul. ● alcătuieste compuneri de toate tipurile, subordonînd conținutul 		<p>Scrierea expunerilor, după un plan simplu, ale textelor de stil artistic, de mici proporții. (Povestea ”Banul muncit”); compoziții (compuneri) după un plan propus sau fără plan. (”Ce aș vrea să fiu?”)</p> <p>Compunere-raționament pe baza experienței proprii. (”Ce înțeleg eu prin economie?” ”Eu sînt proprietar!”)</p>		<p>Inițierea elevilor în cunoștințe generale despre economie.</p> <p>Promovarea orientării profesionale.</p>	<p>CC</p> <p>CA</p> <p>AÎPV</p>

temei și idei propuse; ●utilizează priceperi de realizare a legăturilor gramaticale între propoziții; ●aranjează propozițiile în ordine logico- semantică;						
	2	Repetarea materiei la sfârșit de an				

Repartizarea orientativă a orelor:

comunicarea – 16 ore + 4 ore disponibile;
 limba – 42 ore+ 4 ore disponibile;
 lucrări de control – 4 ore

Clasa a 6-a
(70 de ore, 2 ore pe săptămână; disponibile – 8 ore)

Rezultatele activității a elevilor	Ore	Conținutul materiei de studiu		Ore	Linia de conținut socioculturală	Linia de activitate (competențe)
		Linia de conținut lingvistică	Linia de conținut comunicativă			
1	2	3	4	5	6	7
<p>Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • cunoaște mijloacele artistice, procedeele plastice ale limbajului artistic. • înțelege importanța și rolul limbii în societate; • explică sensul unor citate ce aparțin marilor scriitori despre valoarea limbii; • recepționează frumusețea, muzicalitatea limbii moldovenești; • utilizează acele informații care-i sînt necesare pentru elaborarea unei comunicări, pentru exprimarea opiniei personale; • elaborează microtexte. 	1	<p>Introducere. Bogăția și frumusețea limbii moldovenești.</p>	<p>Tipuri de activitate <u>Audiere</u> <u>Citire</u> expresivă <u>Explicarea</u> celor audiate, citite. <u>Exprimarea</u> opiniei personale, argumentate, într-un mesaj la tema ”Mai dulce și mai bună decît toate...”, ”Limbă cu miros de busuioc”</p>		<p>Limba – semnul identității naționale. Atitudinea personală față de limba maternă, față de limba de stat, de alte limbi străine.</p>	<p>CC</p> <p>CCG</p> <p>CCS</p> <p>CCLS</p>
<ul style="list-style-type: none"> • cunoaște articolele substantivale, hotărîte și nehotărîte; • atașează substantivelor articole hotărîte și nehotărîte; • schimbă după cazuri articolele hotărîte și nehotărîte; 	6 3	<p style="text-align: center;">Morfologia</p> <p>Articolul.</p> <p>Articolul substantival (hotărît și nehotărît). Declinarea articolului substantival.</p>	<p><u>Alcătuirea</u> îmbinărilor și a enunțurilor folosind substantive articulate hotărît, nehotărît la toate cazurile,</p>		<p>Îmbogățirea vocabularului.</p> <p>Minunile naturale ale Ucrainei. Armonia omului cu</p>	<p>CC</p> <p>CȘN</p>

			articole posesive și adjectivale.		natura. Lumea animală și vegetală a plaiului natal.	
--	--	--	-----------------------------------	--	--	--

1	2	3	4	5	6	7
<ul style="list-style-type: none"> ●acordă corect articolele adjectivale și posesive cu substantivul (și alte nume) ● utilizează corect toate tipurile de articole în enunțurile alcătuite; 	3	<p>Articolul posesiv. Acordul lui cu substantivul, pronumele.</p> <p>Articolul adjectival. Acordul articolului adjectival cu cuvântul ce-l însoțește.</p>	<p><u>Redactarea</u> enunțurilor ce conțin greșeli la acordul artocolelor posesive cu substantivul ce numește obiectul posedat.</p> <p><u>Elaborarea</u> microtextelor la tema propusă ("Despre parcul de la Ujgorod", " Vilcovo – Veneția ucraineană", "Bisuiocul- floarea neamului")</p>		Mod sănătos de viață.	CPS

<ul style="list-style-type: none"> • se adaptează circumstanțelor comunicării; • recunoaște toate tipurile și formele de comunicare; • utilizează mijloacele lingvistice și nonlingvistice în realizarea comunicării; • răspunde la întrebări; • selectează independent informații din diferite izvoare, le sistematizează pentru a întocmi o comunicare; • alcătuiește planul comunicării; • recunoaște particularitățile de stil, 			<p>Materia teoretică Actualizarea cunoștințelor despre comunicare.</p> <p>Tipurile comunicării. Situțiile de comunicare. Circumstanțele comunicării. Normele comunicării.</p> <p>Actualizarea cunoștințelor despre text. Structura textului. Selectarea informațiilor, sistematizarea lor pentru întocmirea unei compuneri. Stilurile limbii (repetare).</p>	3	Sănătatea și protejarea ei.	<p>CC</p> <p>CCG</p>
--	--	--	--	---	-----------------------------	----------------------

1	2	3	4	5	6	7
<ul style="list-style-type: none"> • conștientizează valoare sănătății proprii și a celor din jur, percepe optimist viața. 			<p>Tipuri de activitate:</p> <p>Formularea mesajelor cu tema ”Sănătatea este o comoară a omului”, ”O alimentare sănătoasă asigură o viață sănătoasă”, ”Jocurile sportive pot îmbunătăți sănătatea?”</p>			CPS

Relații interdisciplinare: cuvinte însoțite de articole substantivale, adjectivale, posesive în operele artistice (literatura), înaintea numeralelor (matematica)

<ul style="list-style-type: none"> • își dezvoltă imaginația; • expune amănunțit textul audiat; • schimbă subiectul propus, prelungeste, alege un alt titlu. <ul style="list-style-type: none"> • posedă priceperi și deprinderi de schimbare a substantivelor după număr și caz; • alcătuiește forme diminutive ale unor substantive; • găsește sinonime totale sau aproximative unor substantive des utilizate; <ul style="list-style-type: none"> • înțelege conținutul textului audiat; • explică cuvinte și expresii noi; • expune selectiv și coerent unele pasaje din text; • depistează idei și le 	<p>Substantivul (continuare) 5</p>	<p>Cazurile substantivelor. Funcția sintactică a substantivelor. Declinarea substantivelor cu articolul nehotărît. Declinarea substantivelor cu articolul hotărît. Declinarea substantivelor proprii substantive -sinonime.</p>	<p>Tipuri de activitate: <u>Schimbarea</u> substantivelor articulate după caz și număr. <u>Utilizarea</u> substantivelor comune și proprii la forme cazuale în enunțuri și mesaje. <u>Alcătuirea</u> formelor diminutive ale unor substantive. <u>Utilizarea</u> sinonimelor totale sau aproximative ale substantivelor din limbajul activ. <u>Elaborarea</u> microtextelor la tema ”Strada mea”, ”O dimineață de toamnă”, ” Colegul meu de bancă”</p> <p>Audiere. <u>Expunere</u> amănunțită a unui text narativ cu elemente de descriere (audiat)</p>	<p>1</p>	<p>Responsabilitatea civică. Educație ecologică.</p> <p>Ocrotirea naturii.</p>	<p>CC CȘN CCS</p> <p>CC CCG AÎPV</p>
--	---	---	---	----------	--	---

<p>interpretează, expimîndu-și opinia personală, argumentînd;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● denotă interes pentru lectură; ● citește expresiv, conform cerințelor; ● îmbogățește vocabularul, limbajul activ; ● folosește diferite tipuri de dicționare; ● răspunde corect, argumentat la întrebări; 			<p>Citirea <u>Citire</u> cognitivă și în gînd. <u>Explicarea</u> cuvintelor și expresiilor noi. <u>Răspunsuri</u> la întrebări. <u>Unilizarea</u> cuvintelor și expresiilor asimilate în enunțuri și mesaje.</p>	1		
<p>Relații interdisciplinare: folosirea majusculei în cuvintele- denumiri (istoria, geografia);</p>						
<ul style="list-style-type: none"> ● cunoaște trăsăturile morfologice ale adjectivului; funcțiile lui sintactice, procedeele de formare a adjectivelor; felurile adjectivelor; ● descoperă în texte adjectivele; ● folosește în vorbire, corect și logic, adjectivele, adjectivele-sinonime; determină tipul adjectivelor, funcția lor sinactică; 	10	<p>Adjectivul</p> <p>Adjectivul – parte de vorbire. Trăsăturile morfologice ale adjectivului. Acordul adjectivului cu substantivul. Formarea adjectivelor.</p>	<p>Tipuri de activitate: <u>Recunoașterea</u> adjectivelor cu sens propriu și sens figurat, conștientizarea valorii lui stilistice. <u>Utilizarea</u> frecventă și adecvată a adjectivelor în enunțuri și comunicări. Descoperă perceperea ”frumuseții” adjectivului în operele artistice ale marilor poeți (V. Alexandri, M.Eminescu, Gr. Vieru ș.a.) <u>Elaborează</u> microtexte la temele propuse de profesor (Baștina. Trecutul ei istoric. Creația populară orală). ”Cîntecul ce l-am învățat de</p>			

			la bunici”, ” Ce ne spune o casă veche din satul nostru”, ”Vestimentația bunicelor noastre în muzeul satului”.			
<ul style="list-style-type: none"> ● denotă interes pentru lectură; ● citește expresiv, conform cerințelor; ● îmbogățește vocabularul, limbajul activ; ● folosește diferite tipuri de dicționare; ● răspunde corect, argumentat la întrebări; ● împarte textul în fragmente și le întitulează; ● alcătuieste planul simplu și compus; ● caracterizează personajele, exprimându-și atitudinea; ● expune selectiv, succint unele momente ale textului; 	5		<p>Materia teoretică</p> <p>Citire</p> <p>Perfecționarea tehnicii citirii.</p> <p>Răspunsuri la întrebările referitor la conținutul textului citit.</p> <p>Interpretarea textului.</p> <p>Împărțirea textului în fragmente.</p> <p>Alcătuirea planului simplu și compus.</p> <p>Expunerea impresiilor, atitudinilor.</p>	2	<p>Mijloace lingvistice de exprimare</p> <p>Responsabilitatea în fața comunității.</p> <p>Interesul pentru trecutul istoric. Arhitectura populară.</p>	<p>CC</p> <p>CCG</p> <p>RC</p>

<ul style="list-style-type: none"> • folosește în vorbire, corect și logic, adjectivele, adjectivele-sinonime; determină tipul adjectivelor, funcția lor sintactică; • formează gradele de comparație ale adjectivelor; • analizează morfologic și sintactic adjectivele; • conștientizează funcția stilistică a adjectivelor. 	<p style="text-align: center;">5</p>	<p>Adjectivul (continuare)</p> <p>Gradele de comparație ale adjectivelor. Ortografia adjectivelor. Funcțiile sintactice ale adjectivului. Adjective sinonime. Valoarea stilistică a adjectivului.</p>	<p>Tipuri de activitate: <u>Audiere, răspunsuri</u> la întrebări. <u>Comentarea</u> celor audiate folosind în limba orală sau scrisă adjective la diferite grade de comparație. Elaborarea microtextelor la tema ”Jocurile preferate ale bunicii, părinților pe când erau copii”, ”Jocurile preferate ale copiilor de azi”. ”Cîntecele ce însoțeau jocul copiilor de altădată” (din folclorul copiilor)</p>	<p>Baștina ieri și azi. Dezvoltarea constantă.</p>	<p style="text-align: center;">CC CCG CRC</p>
--	---	--	--	---	--

<ul style="list-style-type: none"> ● interpretează dialogul cunoscut dintr-un text; ● pricepe să refacă replicile deformate dintr-un dialog propus de profesor; ● alcătuiește un dialog, reieșind din situații cunoscute ; ● răspunde desfășurat și argumentat la întrebări; ● exprimă opinii, atitudini față de faptele săvârșite; 			<p>Materia teoretică</p> <p>Vorbirea</p> <p><u>Interpretarea</u> unui dialog dintr-un text.</p> <p><u>Refacerea</u> unui dialog cu replici deformate.</p> <p><u>Structurarea</u> unui dialog cu începutul dat.</p> <p><u>Structurarea</u> unui dialog, reieșind din experiența de viață a elevilor. („În drum spre școală” , „În drum spre casă”);</p>	2	<p>Activism civic.</p> <p>Responsabilitate în fața comunității.</p> <p>Colectivism , prietenie.</p> <p>Siguranța ecologică.</p> <p>Ocrotirea naturii.</p>	<p>CC</p> <p>CRC</p> <p>CȘN</p> <p>CCG</p>
--	--	--	--	---	---	--

Relații interdisciplinare:

Folosirea adjectivelor la descrierea obiectelor, animalelor, evenimentelor (istoria, literatura, biologia, geografia); epitetul și comparația (literatura).

1	2	3	4	5	6	7
<ul style="list-style-type: none"> ● recunoaște pronumele și trăsăturile morfologice; ● posedă priceperi de scriere corectă a pronumelor personale și reflexive alte părți de vorbire a pronumelor de formă compusă; ● folosește corect în enunțuri (scrise și orale) diferite tipuri de 	<p>14</p> <p>7</p>	<p>Pronumele</p> <p>Pronumele ca parte de vorbire. Tipurile pronumelor. Pronumele personale. Declinarea lor. Ortografia pronumelor ce însoțesc alte cuvinte. Pronumele de politețe. Pronumele reflexive. Ortografia pronumelor reflexive.</p>	<p>Tipuri de activitate:</p> <p><u>Folosirea</u> corectă, în limba vorbită și scrisă, a pronumelor personale însoțite de alte părți de vorbire.</p> <p><u>Folosirea</u> adecvată a pronumelor de politețe în enunțuri și texte coerente.</p>		<p>Familia, rudele.</p> <p>Sărbătorile și tradițiile în familie.</p> <p>Obligațiunile față de familie.</p>	<p>CC</p> <p>CCG</p> <p>CCS</p>

<p>pronume;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● descoperă greșelile și le corectează; ● utilizează corect în adresări pronumele; 			<p>Elaborarea subiectelor ”Oamenii de la care i-au exemolu”, ”Tradițiile familiei noastre”, ”Părinții mei- mîndria mea”.</p>			
<ul style="list-style-type: none"> ● contemplează tabloul; ● exprimă opinii, atitudini față de faptele ilustrate în imagine; ● răspunde la întrebări; ● elaborează textul coerent; folosește corect informațiile colectate în urma observărilor proprii (asupra naturii); ● folosește potrivit expresii, enunțuri din creațiile artistice ale scriitorilor, integrîndu-le în textul elaborat. 			<p>Materia teoretică Vorbirea</p> <p>Compunere după un tablou (narativă).</p> <p>Compunere orală, descrierea naturii, după observările personale.</p>	<p>2</p>		

<ul style="list-style-type: none"> • recunoaște celelalte tipuri de pronume; • utilizează corect în enunțuri și mesaje toate tipurile de pronume la toate cazurile; • cunoaște ortografia lor; • descoperă greșelile și le corectează; 	7	Pronumele (continuare) Pronumele posesive. Pronumele demonstrative. Pronumele nehotărâte. Ortografia lor.	Tipuri de activitate: <u>Folosirea</u> corectă și scrierea pronumelor posesive, demonstrative și nehotărâte. <u>Unilizarea</u> diferitor tipuri de pronume în enunțuri și texte coerente (la diferite cazuri). Reflecții la tema "Nu scuipa în fântâna din care beai", "Poți împărți bucățica ta de pâine!", "Nimic nu costă atât de ieftin și nu se prețuiește atât de scump ca amabilitatea"		Responsabilitatea civică. Dezvoltarea constantă.	CC CCG CCS
--	---	---	--	--	---	---------------------------------------

<ul style="list-style-type: none"> ● e predispus spre a-și forma priceperi de întocmire a textului-expunere, textului -compunere; ● selectează, sistematizează independent materiale utile pentru întocmirea compunerii; ● selectează mijloace lingvistice în corespundere cu tema, ideea principală, stilul și tipul compunerii; ● întocmește comunicări ce țin de stilul oficial; 			<p>Materia teoretică Scierea</p> <p>Scierea expunerii unui text artistic audiat.</p> <p>Compunere- descriere de natură după propriile observări și impresii.(”O noapte de primăvară”, ”Amurg”, ”O dimineață de primăvară”).</p> <p>Stilul oficial. Tipuri de acte. Anunțul. Planul de lucru.</p>	2	<p>Ocrotirea naturii.</p> <p>Protejarea sănătății.</p> <p>Dezvoltare constantă.</p>	<p>CC</p> <p>CPS</p> <p>CA</p>
Relații interdisciplinare: pronumele în opere literare: proză, poezie (literatura).						
	2	Repetare la sfârșit de an.				

Repartizarea orientativă a orelor:

comunicarea – 16 ore + 4 ore disponibile;

limba – 42 ore+ 4 ore disponibile;

lucrări de control – 4 ore

Clasa a 7-a
(70 de ore, 2 ore pe săptămână; disponibile – 8 ore)

Rezultatele activității a elevilor	Ore	Conținutul materiei de studiu		Ore	Linia de conținut socioculturală	Liniade activitate (competențe)
		Linia de conținut lingvistică	Linia de conținut comunicativă			
1	2	3	4	5	6	7
<p>Elevul / eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • conștientizează faptul că limba moldovenească e de origine romanică; • cunoaște, în linii generale, evoluția limbii moldovenești pe parcursul secolelor, rezultatele influenței altor limbi ale popoarelor vecine; • expune atitudinea proprie față de limba moldovenească, față de limba de stat; • sesizează deosebirea dintre limba vorbită și limba literară, conștientizează importanța cunoașterii limbii moldovenești; • recepționează opiniile marilor înaintași (poeți, savanți despre importanța și valoarea limbii); • sesizează importanța cunoașterii mai multor limbi. 	1	<p>Introducere. Limba moldovenească în familia altor limbi</p>	<p>Tipuri de activitate: Audiere. <u>Răspunsuri</u> desfășurate la întrebările asupra textului audiat. <u>Comentarea</u> opiniilor despre limbă ale marilor înaintași, confirmarea sau negarea unor afirmații. <u>Formularea</u> enunțurilor, a opiniei personale referitor la subiectul discutat. <u>Compararea</u> unor cuvinte, expresii arhicunoscute în varianta limbilor înrudite. <u>Elaborarea</u> unui microtext intitulat "A-ți cunoaște limba maternă e o datorie sfântă" sau "A cunoaște mai multe limbi înseamnă a fi om civilizată". <u>Familiarizarea</u> cu portalurile lingvistice ucrainene și moldovenești.</p>		<p>Obligațiunea civică.</p> <p>Dezvoltarea constantă</p> <p>Importanța cunoașterii mai multor limbi</p>	<p>CC</p> <p>CCG</p> <p>CCLS</p> <p>CIC</p>

					Disponibilitatea de a se orienta în rețelele informaționale.	
<ul style="list-style-type: none"> ● identifică verbele și le analizează; ● cunoaște funcția sintactiucă a verbului în propoziție; ● utilizează corect formele verbale la toate modurile și timpurile în mesajele orale și scrise; ● aplică regulile de ortografie a verbelor și a regulilor despre semnele de punctuație la construcții; ● operează cu termenii gramaticali la temă; 	16 8	Verbul Verbul ca parte de vorbire. Diateza verbului (activă, pasivă, reflexivă). Verbele predicative, nepredicative, verbele auxiliare. Modurile impersonale. Construcții verbale. Modul indicativ și timpurile lui.	Tipuri de activitate: <u>Identificarea</u> și analiza verbelor. <u>Utilizarea</u> verbelor, cu diferite funcții sintactice în enunțuri. <u>Folosirea</u> formelor verbale corespunzător modului și timpului cerut în mesajele orale și scrise. <u>Operarea</u> cu termenii gramaticali corespunzător subiectului. <u>Elaborarea</u> microtextelor cu tema "Personalități marcante –fii ai plaiului nostru".		Baștina . Responsabilitatea civică.	CC CCS
<ul style="list-style-type: none"> ● identifică stilul oricărui text propus; ● recunoaște stilul publicistic și mijloacele de limbă caracteristice; ● sesizează mijloacele gramaticale de legătură în fraze; ● utilizează cunoștințele despre text: structura textului, abordarea temei, 			Materia teoretică: Cunoștințe despre comunicare. Repetarea celor învățate anterior despre text și despre stilurile limbii. Planul desfășurat al textului.	3	Activism civic.	CC

<p>exprimarea ideii, în producerea mesajelor;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● utilizează mijloacele tehnice la elaborarea lucrării alese. 			<p>Stilul publicistic. Speciile stilului publicistic. Particularități.</p> <p>Realizarea unui reportaj (imaginar) din sala de sport a școlii ("De la competițiile interșcolare").</p> <p>Realizarea unui interviu. Scrierea unui articol pentru gazeta de perete a școlii despre viața clasei.</p>	<p>Disponibilitatea de a-și forma deprinderi de folosire a mijloacelor tehnice.</p>	<p>CCS</p> <p>CIC</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● explică și argumentează folosirea un sau altei forme verbale, reguli de ortografie, reguli de punctuație; ● conștientizează valoarea stilistică a verbului – nucleul vorbirii; ● își îmbogățește limbajul activ; ● denotă priceperi de folosire corectă a verbelor (orice mod și timp) în vorbirea orală și scrisă; ● selectează reușit informațiile necesare pentru elaborarea comunicărilor, prin intermediul mijloacelor tehnice. 	<p>8</p>	<p>Verbul (continuare)</p> <p>Modul conjunctiv (prezent și trecut)</p> <p>Modul condițional și timpurile lui.</p> <p>Modul imperativ. Ortografia verbelor însoțite de pronume.</p> <p>Valoarea stilistică a verbelor.</p> <p>Verbe-sinonime; verbe-antonime; verbe cu sens figurat.</p>	<p>Tipuri de activitate:</p> <p><u>Argumentarea</u> folosirii unei sau altei forme verbale, în enunțuri și în texte coerente, a regulilor de ortografie, a regulilor de punctuație.</p> <p><u>Îmbogățirea</u> vocabularului.</p> <p><u>Utilizarea</u> verbelor cu sens figurat pentru a crea figuri de stil în textele elaborate.</p> <p>Elaborarea microtextelor la tema personalități marcante – fii ai plaiului nostru ("Mihail Greu – mare pictor moldovan, originar din sudul țării", ("Dumitru Carociobanu – actor</p>	<p>Disponibilitatea de a acumula noi cunoștințe, în mod independent</p> <p>Atitudinea critică față de informațiile selectate.</p>	<p>AÎPV</p> <p>CIC</p> <p>CCG</p>

<ul style="list-style-type: none"> ● caracterizează personajul central; ● însușește cuvinte și expresii noi; ● expune selectiv; ● confirmă sau infirmă o afirmație; ● recepționează cele audiate; ● selectează episoadele propuse; ● aplică cunoștințele despre tipurile descrierii; ● expune, în scris, descrierea de natură, descrierea de înfățișare a omului, după textul audiat; ● identifică tema și ideea principală a textului; ● explică cuvinte și expresii noi; 			<p>Audierea unui text artistic, cu scopul de a selecta diferite tipuri de descriere.</p>			
<ul style="list-style-type: none"> ● identifică adverbele în propoziție; ● conștientizează ce înțeles exprimă ele și că nu toate adverbele pot lua forma gradelor de comparație; ● schimbă forma adverbelor după categoria gradelor de comparație; ● aplică regulile de ortografie a adverbelor; ● utilizează în vorbire adverbul adecvat; 	6	<p>Adverbul</p> <p>Adverbul ca parte de vorbire. Locuțiunile adverbiale.</p> <p>Clasificarea adverbelor după înțeles.</p> <p>Gradele de comparație ale adverbelor.</p> <p>Ortografia adverbelor.</p> <p>Funcția adverbelor în propoziție.</p> <p>Locul adverbelor în propoziție.</p>	<p>Tipuri de activitate:</p> <p><u>Explicarea</u> semnificației lexicale a unor adverbe și locuțiuni adverbiale.</p> <p><u>Explicarea</u> regulilor de ortografie.</p> <p><u>Utilizarea</u> adverbelor în enunțuri și în comunicări coerente.</p>		<p>Ocrotirea naturii.</p> <p>Protejarea vieții și sănătății</p>	<p>CȘN</p> <p>CPS</p>

			<p><u>Elaborarea</u> comunicărilor coerente ”Orice timp e frumos!” ”Oameni, iubiți florile!”, ”Pădurile-plămîinii Planetei”.</p>			
Relații interdisciplinare: adverde de timp, de loc în poveștile populare orale (literatura)						
<ul style="list-style-type: none"> ● structurează un dialog pe baza unui text, citit ori audiat, narativ; ● respectă normele etice în susținerea unui dialog; ● respectă normele lingvistice, gramaticale, intonaționale în susținerea unui dialog; ● utilizează formele de adresare, de inițiere a unui dialog, de încheiere; ● se orientează în situația creată de profesor pentru a produce dialogul la tema propusă sau prin analogie cu cel dat; 			<p>Vorbirea</p> <p>Dialogul. Alcătuirea unui dialog, pe baza unui text narativ.</p> <p>Interpretarea (pe roluri) a dialogului produs.</p> <p>Alcătuirea dialogurilor pe o temă propusă.</p> <p>Alcătuirea unui dialog prin analogie cu unul dat.</p>	3		

<ul style="list-style-type: none"> ● denotă priceperi de a asculta și de a selecta momentele cerute; ● aplică cunoștințele despre descriere; ● expune (oral, în scris) rezumativ episoadele selectate; ● dezvoltă imaginația, ficțiunea; ● modulează vocea, conform mesajului transmis; ● exprimă opinii, ia atitudini față de cele zugrăvite de autor; ● apreciază înaltele valori morale; ● decodifică subtextul sugerat de autor; ● manifestă deprinderi, priceperi de elaborare a unui monolog (în stil publicistic), respectând părțile componente ale unui text, produce impresii asupra receptorului; 			<p>Expunerea rezumativă și selectivă a unor texte narative cu momente de descriere de natură, de înfățișare a omului (portret).</p> <p>Expunerea celor citite cu expansiunea narațiunii ori a descrierii.</p> <p>Expunerea impresiilor proprii în urma lecturii independente, în urma vizionării emisiunilor televizate ori audierii emisiunilor radiofonice; Elaborarea comunicărilor monologate, aplicând cunoștințele asimilate despre tipuri, stiluri ale comunicărilor, despre oamenii apropiați, personalități, despre fapte, întâmplări deosebite.</p>			
---	--	--	--	--	--	--

<ul style="list-style-type: none"> ● folosește corect și adecvat numeralele în limba scrisă și în vorbire; ● aplică regulile de ortografie a numeralilor; ● recunoaște două tipuri de numerale: cardinale și ordinale; ● identifică și alte forme ale numeralului cardinal, în afară de cel de bază; ● declină numeralii cardinale și cele ordinale; 	6	<p>Numeralul</p> <p>Numeralul ca parte de vorbire.</p> <p>Numerale cardinale. Declinarea numeralilor cardinale. Ortografia numeralilor cardinale.</p> <p>Numeralele ordinale. Declinarea numeralilor ordinale.</p> <p>Numerale cardinale – numeralii de bază pentru formarea altor numeralii: colective, fracționare, adverbiale, multiplicative, distributive (numai formele lor, fără denumirea științifică).</p>	<p>Tipuri de activitate:</p> <p><u>Explicarea</u> ortografiei numeralilor cardinale compuse.</p> <p><u>Explicarea</u> expresiilor frazeologice care au în componența lor numeralii de tipul ”a sta pe două scaune”, ”a fugi după doi iepuri”, ”a avea patru ochi”, ”a avea cei șapte ani de acasă”ș.a.</p> <p><u>Utilizarea</u> numeralilor în enunțuri, texte coerente. Subiecte orientative: ”De șapte ori măsoară și o dată taie”, ”O zi de primăvară hrănește un an”.</p>	<p>Capacități de a aplica cunoștințele matematice în viața cotidiană.</p> <p>Dezvoltarea constantă</p>	<p>CC</p> <p>CM</p>
<p>Relații interdisciplinare: citirea corectă a numeralilor în timpul efectuării exercițiilor și problemelor (matematica).</p>					
<ul style="list-style-type: none"> ● depistează ideile și înțelege acțiunile dezvăluite în text; ● citește expresiv texte de diferite stiluri, cu voce și în gând, de volum diferit; ● efetuiază exerciții de antrenare a dicției și intonației; 			<p>Citirea</p> <p>Citirea expresivă a textelor de volum diferit, diverse ca stil, tip, gen.</p> <p>Formarea capacității de a</p>	3	<p>CC</p>

<ul style="list-style-type: none"> ● alcătuiește planul desfășurat al textului citit; ● identifică în text informația necesară pentru alcătuirea comunicărilor; ● sesizează diferența dintre textele epice și lirice; ● interpretează și analizează critic conținutul celor citite; ● își îmbogățește vocabularul. 			<p>identifica în text informația concretă și folosirea ei în alcătuirea comunicării proprii.</p> <p>Alcătuirea planului desfășurat al textului citit.</p> <p>Expunerea detaliată ori selectivă a textului. Îmbogățirea vocabularului.</p> <p>Interpretarea celoc citite.</p>		CCG
<ul style="list-style-type: none"> ● conștientizează noțiunea de prepoziție; ● recunoaște raporturile exprimate de prepoziții; delimitează deosebirile de sens (în, lângă, sub, cu...) ● identifică cazul substantivului, precedat de prepoziție; ● descoperă greșeli și le corectează; ● utilizează adecvat prepozițiile în limba scrisă și orală; 	6	<p>Prepoziția</p> <p>Prepoziția ca parte de vorbire auxiliară. Raporturile exprimate de prepoziție. Regimul cazual. Ortografia prepozițiilor.</p>	<p>Tipuri de activitate:</p> <p><u>Explicarea</u> raporturilor semantice exprimate de prepoziție.</p> <p><u>Utilizarea</u> adecvată a prepozițiilor în enunțuri și în comunicările coerente.</p> <p><u>Folosirea</u> prepozițiilor provenite din alte părți de vorbire, mai ales în c. G – D, în comunicări.</p> <p><u>Redactarea</u> textelor propuse.</p> <p><u>Elaborarea</u> mesajelor la tema</p> <p>”Ce înseamnă a fi om</p>	<p>Dezvoltarea constantă</p> <p>Protejarea sănătății</p>	<p>CC</p> <p>CPS</p> <p>CCG</p>

			<p>integru”,</p> <p>”Ce este frumusețea exterioară și frumusețea interioară a omului ”.</p>			
Relații interdisciplinare: prepoziția în opere artistice: proză, poezie (literatura)						
<ul style="list-style-type: none"> • elaborează expuneri amănunțite ori rezumative, incluzând elemente de descriere; compuneri-descriere a aspectului omului, a procesului muncii; • denotă cunoașterea regulilor gramaticale în formularea enunțurilor, regulilor ortografice și punctuaționale; • afirmă, compară, analizează, argumentează într-o compunere-meditație; • respectă srtuctura unei compuneri – meditație. 			<p>Scrierea</p> <p>Scrierea expunerilor după un plan simplu sau compus: amănunțite și rezumative; cu elemente de descriere (de natură, de interior, de înfățișare).</p> <p>Scrierea compunerilor (după plan simplu sau compus): compunere – descriere de înfățișare a omului (portretul), a procesului muncii; Compunere-meditație (cu caracter de discuție).</p>	3	Dezvoltare constantă.	<p>CC</p> <p>CCS</p> <p>CCG</p>
<ul style="list-style-type: none"> • cunoaște clasificarea funcțională 	4	Conjuncția	<p>Tipuri de activitate:</p> <p><u>Formulează</u> propoziții și</p>			

<p>a conjuncțiilor;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● conștientizează conjuncția ca instrument de realizare a relației între cuvinte și între propozițiile din frază; ● aplică regulile de folosire a semnelor de punctuație în propoziții și fraze; ● utilizează adecvat conjuncțiile în formularea propozițiilor și a frazelor. 		<p>Conjuncția ca parte de vorbire auxiliară. Conjuncția ca element de relație a propozițiilor în frază, a cuvintelor în propoziție. Conjuncții coordonatoare (fără a concretiza tipurile). Conjuncții subordonatoare. Semnele de punctuație în propoziții și fraze.</p>	<p>fraze utilizând conjuncțiile potrivite.</p> <p><u>Explică</u> rolul conjuncțiilor în propoziții și fraze, regulile de folosire a semnelor de punctuație.</p> <p><u>Elaborează</u> microtexte interpretând sensul proverbelor: ”Vara muncește, iar iarna te odihnește”, ”Fă-ți vara sanie, iarna - car”.</p>		<p>Responsabilitatea civică.</p> <p>Dezvoltarea constantă.</p> <p>Folosirea rațională a timpului.</p> <p>Distribuirea rațională a consumului.</p>	<p>CC</p> <p>CCS</p> <p>CA</p>
---	--	---	--	--	---	---

Relații interdisciplinare: folosirea conjuncțiilor în texte științifice (matematica, chimia, biologia)

<ul style="list-style-type: none"> ● traduce din limba ucraineană fragmente ce conțin portretul unui personaj, descriere de interior, de acțiune. ● găsește echivalente lexico-gramaticale din texte traduse; ● respectă corectitudinea ortografică, punctuațională. 			<p>Traducerea.</p> <p>Traducerea din limba ucraineană a unor fragmente ce conțin diferite tipuri de descriere.</p>	<p>1</p>		<p>CC</p>
---	--	--	---	-----------------	--	------------------

<ul style="list-style-type: none"> ● conștientizează rolul interjecției în sporirea emotivității unei comunicări; ● identifică interjecțiile, onomatopeele în textele scrise; ● aplică regulile de ortografie a interjecțiilor și regulile de folosire a semnelor de punctuație la interjecții; ● poate modela intonația la rostirea interjecțiilor. 	3	<p>Interjecția</p> <p>Interjecția ca parte de vorbire. Onomatopeele. Rolul lor în comunicare. Ortografia interjecțiilor. Citire expresivă a propozițiilor ce conțin interjecții. Semnele de punctuație.</p>	<p>Tipuri de activitate:</p> <p><u>Explicarea</u> rolului interjecției în vorbirea orală și scrisă.</p> <p><u>Elaborarea</u> microtextelor utilizând interjecții propriuzise și onomatopee (imitații din natură), argumentând folosirea lor. Teme orientative ”, ”În grădina zoologică”, ”Vara în poiană”.</p>		Lumea animală și vegetală	CC CȘN
1 Repetare la sfârșit de an.						

Repartizarea orientativă a orelor:

comunicarea – 16 ore + 4 ore disponibile;

limba – 42 ore+ 4 ore disponibile;

lucrări de control – 4 ore

Clasa a 8-a

(70 de ore, 2 ore pe săptămână; disponibile – 8 ore)

Rezultatele activității a elevilor	Ore	Conținutul materiei de studiu		Ore	Linia de conținut socioculturală	Linia de activitate (competențe)
		Linia de conținut lingvistică	Linia de conținut comunicativă			
1	2	3	4	5	6	7
<p>Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • cunoaște originea limbii moldovenesti și formarea straturilor lingvistice de alte origini; • sesizează valoarea și importanța limbii moldovenești în cunoaștere, în comunicare, locul ei în grupul de limbi romanice; • recepționează frumusețea limbii, muzicalitatea ei în poeziile marilor clasici (Eminescu, Alecsandri), care au contribuit la cizelarea limbii; • elaborează comunicări, exprimând atitudinea personală față de limba moldovenească și cea de stat; • evaluează înforația, aprobă sau respinge justificat afirmațiile altora; • exprimă o atitudine critică față 	1	<p>Introducere Evoluția limbii moldovenești de-a lungul veacurilor.</p>	<p>Tipuri de activitate: <u>Audiere.</u> <u>Răspunsuri</u> desfășurate la întrebări. <u>Comentarea</u> informațiilor noi. <u>Elaborarea</u> unei comunicări coerente la tema ”Eminescu forma și-a desăvârșit-o /În cultura lumii spre a ne mândri” sau ”Cuvîntul e un sol roditor, în care încolțesc gândurile noastre...” <u>Alcătuirea</u> unui acrostih.</p>		<p>Cultura comportării și cultura comunicării</p> <p>Disponibilitatea de a-și forma abilități de învățare continuă</p> <p>Creativitate, inițiativă.</p> <p>Dezvoltare constantă.</p>	<p>CC</p> <p>CCG</p> <p>AÎPV</p> <p>CCS</p> <p>CA</p> <p>CIC</p> <p>CCS</p>

de tema discutată; • posedă abilități informaționale.						
<ul style="list-style-type: none"> • utilizează cunoștințele asimilate anterior la formularea enunțurilor, la elaborarea textului coerent; • consolidează deprinderile și priceperile de utilizare a jonctivelor în realizarea relațiilor în frază (de coordonare și de subordonare) ; • cunoaște și respectă regulile de comportare în timpul comunicării, discuțiilor (arta de a vorbi, de a asculta, de a interveni în discuție). 			<p>Cunoștințe despre comunicare</p> <p>Aprofundarea cunoștințelor despre tipurile, formele de comunicare, despre text, stilurile limbii. Legăturile semantice în text. Informația esențială și cea de concretizare. Mijloacele sintactice de legătură în frază.</p> <p>Particularitățile descrierii localității, a monumentelor istorice, a comunicărilor cu caracter de discuție.</p> <p>Impresii despre cele audiate. Elaborarea comunicărilor ”Satul meu – unul în lume”, ”Cuvântul rostit nu-l mai întorci”.</p>	2	<p>Utilizarea mijloacelor lingvistice în exprimarea opiniilor, în elaborarea microtextelor.</p> <p>Utilizează reușit informațiile dobândite prin intermediul mijloacelor tehnologice.</p> <p>Interesul pentru cultura națională, pentru monumentele istorice.</p> <p>Creativitate, inițiativă.</p>	<p>CC</p> <p>CIC</p> <p>CCG</p> <p>CA</p>
<ul style="list-style-type: none"> • posedă cunoștințe generale despre unitățile sintactice ale limbii; • conștientizează diferența dintre cuvânt, îmbinare, propoziție, text; • percepe relația de subordonare între termenii din îmbinări; • determină regentul și subordonatul, tipul legăturii de 	10	<p>Îmbinările de cuvinte. Propoziția</p> <p>Cuvântul. Îmbinarea de cuvinte. Părțile componente ale îmbinării: regentul și subordonatul.</p> <p>Relații de subordonare în îmbinări (acordul, recțiunea, aderarea).</p>	<p>Tipuri de activitate: <u>Explicarea</u> termenelor lingvistici asimilați în timpul învățării. <u>Răspunsuri</u> desfășurate și argumentate la întrebări. <u>Formularea enunțurilor în baza temei.</u> <u>Selectarea și utilizarea</u></p>		<p>Utilizarea mijloacelor de limbă în exprimarea atitudinii față de moștenirea culturală, baștină. Respectul față de marii înaintași.</p>	<p>CC</p> <p>CCG</p> <p>CIC</p> <p>CCS</p> <p>CA</p>

<p>subordonare;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● cunoaște clasificarea propozițiilor după toate criteriile; ● citește expresiv propozițiile; ● trece armonios de la o tonalitate la alta; ● alcătuiește propoziții de toate tipurile și dialoguri, folosind întrebări-răspunsuri, propoziții eliptice; ● aplică regulile de folosire adecvată a semnelor de punctuație; ● identifică greșeli și le corectează; ● argumentează corectitudinea semnelor de punctuație. 		<p>Înșușirea practică a acordului, recțiunii, aderării.</p> <p>Propoziția. Definirea ei. Clasificarea propozițiilor după scopul comunicării și după intonație. Semnele de punctuație (reactualizare). Întrebări retorice. Clasificarea propozițiilor după aspectul predicatului. Clasificarea propozițiilor după structură: bimembre (hotărâte, nehotărâte, generalizatoare). Propoziții monomembre: nominative și impersonale. Propoziții complete și eliptice. Semnele de punctuație.</p>	<p>informațiilor noi.</p> <p><u>Elaborarea</u> comunicărilor coerente, orale și scrise, conform temelor propuse ("Pământul nu rodește numai pîine", "Bucură-te de moștenire", "Iubește-ți tradițiile!").</p>			
<p>Relații interdisciplinare: inversiunea în operele artistice, interogația retorică (literatura).</p>						
<ul style="list-style-type: none"> ● ascultă atent, recepționând cele ascultate; ● memorizează cele audiate, efectuează notițe pentru înțelegerea textului audiat; ● expune textul audiat după un plan simplu ori compus, amănunțit, succint și selectiv; ● expune textul audiat transformând vorbirea directă în indirectă; 			<p style="text-align: center;">Audiere</p> <p><u>Selectarea</u> informațiilor din textele audiate cu scopul de a le extinde conținutul.</p> <p><u>Transformarea</u> textului audiat, vorbire directă în indirectă, într-o expunere de la persoana a III.</p> <p><u>Utilizarea</u> faptelor, argumentelor din textul audiat la formularea răspunsurilor desfășurate la</p>	3	<p>Mijloacele lingvistice în exprimarea opiniei, atitudinilor, emoțiilor.</p> <p>Responsabilitate civică.</p> <p>Creativitate, spirit de inițiativă.</p>	<p>CC</p> <p>CCS</p> <p>CA</p>

<ul style="list-style-type: none"> ● utilizează informațiile textului audiat în formularea răspunsurilor desfășurate la întrebări; ● generalizează, face concluzii, exprimă opinia personală, despre cele audiate; ● alcătuieste comunicare monologată, dialogată, abordînd problematica textului audiat. 			<p>întrebări.</p> <p><u>Efectuarea</u> notițelor ca mijloc de receptare a celor audiate.</p> <p><u>Elaborarea</u> de comunicări dialogate, monologate, abordînd tema textului audiat.</p>			
<ul style="list-style-type: none"> ● identifică părțile principale și tipul lor; ● explică structura predicatelor verbale compuse și a celor nominale; ● motivează folosirea semnelor de punctuație la subiectele multiple; <ul style="list-style-type: none"> ● alcătuieste enunțuri cu diferite tipuri de subiecte gramaticale și predicate; 	6	<p>Părțile propoziției</p> <p>Părțile principale ale propoziției</p> <p>Subiectul. Exprimarea lui. Subiectul unic și multiplu.</p> <p>Subiectul exprimat și neexprimat.</p> <p>Predicatul verbal simplu. Exprimarea lui.</p> <p>Predicatul verbal compus (bimembru și trimembru).</p> <p>Predicatul nominal.</p>	<p>Tipuri de activitate:</p> <p><u>Explicarea</u>, definirea termenilor gramaticali asimilați.</p> <p><u>Exemplificare.</u></p> <p><u>Alcătuirea</u> enunțurilor realizînd tema propusă.</p> <p><u>Exprimarea</u> opiniei personale, a atitudinii față de anumite fapte, circumstanțe prin mijloace lingvistice adecvate.</p> <p><u>Elaborarea</u> comunicărilor cu subiectul (orientativ) ”Locuri pitorești în împrejurimile satului nostru”, ”Ce-aș introduce eu în Cartea Roșie”.</p>		<p>Mijloacele lingvistice în exprimarea opiniei, atitudinilor, emoțiilor.</p> <p>Responsabilitate civică.</p> <p>Starea ecologică a naturii din Ucraina.</p> <p>Ocrotirea mediului înconjurător.</p> <p>Creativitate.</p>	<p>CC</p> <p>CCS</p> <p>CȘN</p> <p>CPS</p> <p>CA</p>

<ul style="list-style-type: none"> ● conștientizează necesitatea lecturii; ● citește expresiv texte de diferite stiluri, specii; ● exprimă prin modularea vocii, intonației tempoului particularitățile mesajului, a atitudinii autorului; ● expune conținutul, după un plan elaborat independent; subordonându-l temei abordate; ● selectează informațiile esențiale și cele care le concretizează, le precizează; ● exprimă opinii și le argumentează; ● compară, analizează și scoate concluzii; ● comentează cele citite și le raportează la viață. 			<p style="text-align: center;">Citirea</p> <p>Motivarea citirii. Citirea expresivă a textelor de diferite stiluri, specii. Perfecționarea abilităților de citire, cu voce și în gând, cu scop cognitiv, de selectare și de descoperire.</p> <p>Identificarea informațiilor esențiale și a celor de concretizare și precizare; identificarea temei, a faptelor și argumentelor ce dezvăluie tema dată. Compararea diferitor opinii asupra aceleiași probleme. Analiza mijloacelor de expunere într-un text citit. Comentarea celor citite.</p>	3	<p>Mijloacele lingvistice în exprimarea opiniei, atitudinilor, emoțiilor.</p> <p>Creativitate, inițiativă.</p> <p>Învățare continuă</p>	<p>CC</p> <p>CA</p> <p>AÎPV</p>
---	--	--	--	----------	---	--

<ul style="list-style-type: none"> ● efectuează analiza sintactică a propozițiilor; ● recunoaște toate tipurile de părți secundare și le caracterizează; ● alcătuiește diferite tipuri de propoziții dezvoltate, ce includ în sine variate forme de părți principale și secundare ale propoziției; ● aplică regulile de folosire corectă a semnelor de punctuație la părțile de propoziție; ● sesizează locul părților principale în propoziție și a celor secundare; ● elaborează comunicări coerente cu diferite subiecte propuse. 	<p>10</p>	<p>Părțile secundare ale propoziției.</p> <p>Atributul. Exprimarea lui. Atributul dezvoltat. Apoziția.</p> <p>Complementul direct.</p> <p>Complementul indirect.</p> <p>Complementele circumstanțiale. Tipurile complementelor circumstanțiale. Analiza sintactică a propozițiilor. Topica directă a propozițiilor.</p>	<p>Tipuri de activitate: <u>Audiere.</u></p> <p><u>Citare.</u></p> <p><u>Explicarea</u> noțiunilor asimilate, a expresiilor și cuvintelor noi.</p> <p><u>Alcătuirea</u> enunțurilor în dependență de tema lecției, aplicând cunoștințele despre topica directă sau indirectă.</p> <p><u>Elaborarea</u> comunicărilor coerente "Drepturile și obligațiunile mele", "școala viitorului în concepția mea" (orientativ).</p>		<p>Mijloacele lingvistice în exprimarea opiniei, atitudinilor, emoțiilor.</p> <p>Utilizarea informațiilor dobândite prin intermediul mijloacelor informaționale.</p> <p>Creativitate.</p>	<p>CC</p> <p>CIC</p> <p>CA</p>
<p>Relații interdisciplinare: epitetul și comparația în opere artistice (literatura).</p>						
<ul style="list-style-type: none"> ● efectuează notițe în procesul de audiere, de citire; ● expune amănunțit, succint, selectiv textele propuse; ● elaborează diferite compuneri, conform temei propuse; 			<p style="text-align: center;">Scrierea</p> <p>Scrierea expunerilor, după un plan compus.</p> <p>Expunerea amănunțită, succintă, selectivă a textelor narative ce conțin descriere de localitate, descriere a monumentelor istorice, de</p>	<p style="text-align: center;">4</p>	<p>Mijloacele lingvistice în exprimarea opiniei, atitudinilor, emoțiilor.</p> <p>Înțelege și apreciază operele de artă.</p>	<p>CC</p> <p>CCG</p>

<ul style="list-style-type: none"> • face și notează observările asupra obiectelor ce au a fi descrise; • manifestă interes pentru descoperirea detaliilor în obiectele cunoscute, dezvoltă spiritul de observație; 			<p>cultură.</p> <p>Scrierea compunerilor: de descriere a străzii, a localității, a monumentelor de istorie, de cultură;</p> <p>Compunere- meditație pe o temă de morală (în stil publicistic).</p> <p>Compunere narativă pe baza impresiilor de viață;</p> <p>Teme orientative : ”Biserica satului nostru”, ”Monumentul lui Ștefan cel Mare din centrul Chișinăului”, ”Ce este o prietenie adevărată”.</p>		<p>Dezvoltare constantă.</p> <p>Creativitate.</p>	<p>CA</p> <p>CT</p> <p>CI</p>
<ul style="list-style-type: none"> • definește părțile omogene; • identifică conjuncțiile ce introduc părți omogene în propoziție; • alcătuiește propoziții cu structuri închise și deschise ale părților omogene; • utilizează și argumentează semnele de punctuație la părțile omogene; 	<p>5</p>	<p>Părțile omogene ale propoziției</p> <p>Părțile omogene ale propoziției.</p> <p>Conjuncțiile care introduc părțile omogene în propoziție și semnele de punctuație utilizate.</p> <p>Structuri închise și deschise.</p> <p>Construirea propozițiilor cu părți omogene. Cuvintele generalizatoare. Semnele de punctuație utilizate.</p>	<p>Tipuri de activitate:</p> <p><u>Audiere.</u></p> <p><u>Citare.</u></p> <p><u>Răspunsuri</u> desfășurate și argumentate la întrebări.</p> <p><u>Explicarea</u> noțiunilor asimilate, a expresiilor și cuvintelor noi, explicarea utilizării semnelor de</p>		<p>Mijloace de limbă utilizate în exprimare.</p> <p>Acumularea independentă a cunoștințelor.</p> <p>Creativitate, spirit de inițiativă.</p> <p>Ocrotirea naturii.</p>	<p>CC</p> <p>CIC</p> <p>AÎPV</p> <p>CA</p> <p>CȘN</p>

			<p>punctuație.</p> <p><u>Formularea enunțurilor</u> demonstrând abilități de folosire a părților omogene.</p> <p><u>Elaborarea comunicărilor</u> coerente, utilizând structuri închise și deschise, create de părțile omogene .</p> <p>Teme orientative: ”Peisaj de ... (toamnă, iarnă, primăvară)”, ”O excursie ... ” (în natură).</p>			
Relații interdisciplinare: utilizarea părților omogene în opere artistice – modalități de exprimare artistică (literatura).						
<ul style="list-style-type: none"> ● interpretează un dialog improvizat; ● elaborează dialoguri ce dezvăluie aceeași temă, dar reieșind din diferite situații de comunicare; ● transformă un dialog în monolog; ● expune amănunțit, succint, selectiv texte narative, ce conțin descriere de localitate, a monumentelor de istorie; ● recepționează textul științific și îl 			<p>Vorbirea</p> <p>Dialogul. Interpretarea unui dialog improvizat.</p> <p>Elaborarea dialogurilor pe o temă, dar în diferite situații de comunicare.</p> <p>Structurarea unei serii de dialoguri, în dependență de situația de comunicare propusă.</p> <p>Monologarea unei comunicări</p>	3	<p>Mijloace lingvistice folosite în structurarea comunicărilor.</p> <p>Dezvoltare constantă.</p> <p>Responsabilitate civică.</p> <p>Creativitate.</p> <p>Utilizarea mijloacelor</p>	<p>CC</p> <p>CCS</p> <p>CA</p> <p>CIC</p>

<p>expune rezumativ;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● recepționează textul publicistic și îl expune rezumativ; ● elaborează și interpretează o comunicare monologată, la alegere; ● este capabil să acumuleze independent cunoștințe (literatură suplimentară, Internet) ; ● evaluează propriile rezultate. 			<p>dialogate.</p> <p>Expunerea amănunțită, succintă, selectivă a textelor narative, ce conțin descriere a localității, a monumentelor de istorie, de cultură.</p> <p>Expunerea rezumativă a unui text științific, a unui text publicistic. Elaborarea independentă a unei comunicări monologate ("Fă-și prieteni noi, dar nu-i uita pe cei vechi", "Evenimente cele mai importante din viața omului"). Sugestii personale pe marginea spuselor (monolog): "Cel mai înțelept în lume este acela care iubește cel mai mult viața" (V. Simonenco)</p>		<p>informaționale.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ● alcătuiește fraze cu propoziții directe; ● folosește adecvat regulile semnelor de punctuație la vorbirea directă și la dialog; ● modelează intonația la citirea 	<p>9</p>	<p>Vorbirea directă și indirectă</p> <p>Dialogul</p> <p>Vorbirea directă. Semnele de punctuație în propoziția cu vorbire directă.</p> <p>Dialogul și semnele de punctuație.</p> <p>Transformarea vorbirii directe în</p>	<p>Tipuri de activitate: <u>Citire expresivă.</u></p> <p><u>Interpretarea</u> (pe roluri) a unor dialoguri, imitând o convorbire telefonică, un interviu, o întâlnire-surpriză.</p> <p><u>Transformarea</u> vorbirii directe (a dialogurilor) în vorbire indirectă, la persoana</p>		<p>Mijloace lingvistice în exprimarea atitudinilor, opiniei.</p> <p>Dezvoltare constantă.</p> <p>Responsabilitate civică.</p>	<p>CC</p> <p>CCS</p> <p>CA</p> <p>CCG</p>

<p>vorbirii directe și a dialogului;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● transformă corect, în scris și oral, vorbirea directă în vorbire indirectă; ● posedă priceperi de folosire a citatelor în lucrările scrise, în comunicările orale; ● elaborează microtexte coerente; ● structurează dialoguri reieșind din situațiile propuse. 		<p>vorbire indirectă. Punctuația .</p> <p>Citirea expresivă a vorbirii directe, a replicilor dialogului.</p> <p>Alcătuirea orală și scrisă a propoziției cu vorbire directă, a dialogului.</p> <p>Citatul. Semnele de punctuație la folosirea citatelor.</p>	<p>a III.</p> <p><u>Elaborarea</u> dialogurilor, monologurilor, conform temelor propuse ori alese.</p>		Creativitate, inițiativă.	
<p>Relații interdisciplinare: dialogul – mod de expunere în operele literar-artistice (literatura)</p>						
<ul style="list-style-type: none"> ● traduce texte de diferite stiluri, specii din limba ucraineană, găsind echivalente lexicale și mijloacele lingvistice adecvate în limba moldovenească; ● îmbogățește vocabularul; ● utilizează dicționarul și mijloacele tehnice de informare. 			<p>Traducere</p> <p>Traducerea din limba ucraineană a textelor, ce conțin descrierte a localității, a monumentelor de istorie.</p>	1		
	1	Repetare la sfârșit de an				

Repartizarea orientativă a orelor:

comunicarea – 16 ore + 4 ore disponibile;

limba – 42 ore + 4 ore disponibile;

lucrări de control – 4 ore

Clasa a 9-a
(70 de ore, 2 ore pe săptămână; disponibile – 8 ore)

Rezultatele activității elevilor	Ore	Conținutul materiei de studiu		Ore	Linia de conținut socioculturală	Linia de activitate (competențe)
		Linia de conținut lingvistică	Linia de conținut comunicativă			
1	2	3	4	5	6	7
<p>Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • conștientizează ce este limba, ce este limba națională, limba literară, care sunt funcțiile ei; • percepe că limba e un fenomen social în continuă dezvoltare; • manifestă interes pentru cunoașterea limbii moldovenești; • sesizează că nivelul de cunoaștere a limbii este un indiciu al culturii oricărei personalități. 	1	<p>Introducere Limba moldovenească și actualitatea.</p>	<p>Tipuri de activitate: <u>Scrierea și interpretarea</u> afirmațiilor despre limbă, dezvoltarea ei, ce aparțin personalităților ilustre în cultura națională și universală. <u>Audierea</u> versurilor din creația poezilor moldoveni, ce dezvăluie tema limbii. <u>Formularea enunțurilor</u>, utilizând expresiile-cheie ale subiectului. <u>Discuție pe marginea</u> întrebării „Cine e creatorul limbii naționale?”, „Ce gânduri vă sugerează versurile lui A. Mateevici „Înviați-vă dar graiul/ Ruginit de multă vreme”?”</p>		<p>Valoarea și importanța limbii.</p> <p>Moștenirea națională.</p> <p>Orientarea în spațiul informațional.</p> <p>Activismul civic.</p>	<p>CC</p> <p>CCG</p> <p>CIC</p> <p>CCS</p>

<ul style="list-style-type: none"> • denotă cunoștințe despre comunicare, tipurile și formele ei; • percepcare e structura unui text; • sesizează particularitățile fiecărui stil, caracteristicile lui, identificându-le • selectează texte de diferite stiluri (din manualele școlare, presă, Internet). • elaborează microtexte în toate stilurile. 			<p>Cunoștințe despre comunicare</p> <p>Repetarea, actualizarea celor învățate anterior despre comunicare (tipurile ei), despre text (părțile componente). Stilurile limbii. Caracteristicile generale. Exemplificarea fiecărui stil (din operele scriitorilor, fragmente de articol publicistic, Internet, manuale). Elaborarea microtextelor ce vizează viața școlară.</p>	2	<p>Utilizarea reușită a mijloacelor de limbă în exprimare, în elaborarea textelor.</p> <p>Moștenirea națională.</p> <p>Orientarea în spațiul informațional.</p> <p>Activismul civic.</p>	<p>CC</p> <p>CCG</p> <p>CIC</p> <p>CCS</p>
<ul style="list-style-type: none"> • își aprofundează cunoștințele acumulate în clasele precedente; • explică și argumentează regulile de ortografie și de punctuație; • utilizează sinonime, echivalente lexicale; • completează scheme gramaticale; <p>structurează mesaje orale scurte, fiind responsabili de corectitudine;</p>	5	<p>Morfologia. Repetarea și generalizarea materiei studiate</p> <p>Substantivul . Funcția sintactică a substantivului.</p> <p>Formele articulate și nearticulate.</p> <p>Articolul posesiv.</p> <p>Adjectivul, gradele de comparație, valoarea stilistică. Articolul adjectival.</p> <p>Pronumele. Ortografia pronumelor.</p>	<p>Tipuri de activitate:</p> <p><u>Audiere.</u></p> <p><u>Citare.</u></p> <p><u>Difinirea și tălmăcirea termenilor gramaticatili.</u></p> <p><u>Explicarea regulilor de ortografie, a schemelor.</u></p> <p>Subiecte orientative: „Ce înseamnă „poziție civică”?”, „În ce constă frumusețea relațiilor umane?”</p>		<p>Utilizarea reușită a mijloacelor de limbă în exprimare, în elaborarea textelor.</p> <p>Tendința de realizare a scopului. Învățarea continuă.</p> <p>Responsabilitate civică.</p>	<p>CC</p> <p>AÎPV</p> <p>CCS</p>

		<p>Verbul. Locuțiunile verbale, echivalentele lor.</p> <p>Prepoziția. Regimul cazual.</p> <p>Conjuncția. Interjecția.</p>				
Relații interdisciplinare: părțile de vorbire neflexibile în texte artistice și științifice						
<ul style="list-style-type: none"> ● ascultă atent și recepționează texte de diferite stiluri și specii, scrise și orale, cu teme cunoscute și teme noi; ● posedă diferite strategii de audiere; ● asimilează și utilizează cele mai însemnate și mai actuale informații din textul audiat; ● elaborează planul și notează ideile (tezele) textului audiat; ● expune în scris și oral, amănunțit, succint, selectiv textul audiat; ● apreciază fapte și întâmplări, evidențiază ideea principală; 			<p>Audierea Audierea textelor de diferite stiluri, specii.</p> <p>Aprofundarea abilităților de receptare, prin auz, a unui text. Aprecierea critică a informației.</p> <p>Dezvoltarea memoriei auditive, a imaginației, a gândirii logice, comparând informațiile din două texte audiate.</p>	3	<p>Utilizarea reușită a mijloacelor de limbă în exprimare, în elaborarea textelor.</p> <p>Creativitate, inițiativă, autoorganizare.</p> <p>Mod sănătos de viață.</p>	<p>CC</p> <p>CA</p> <p>CPS</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● delimitează propoziții în frază; 	7	<p>Sintaxa și punctuația</p> <p>Fraza cu propoziții coordonate</p>	<p>Tipuri de activitate: <u>Citare.</u> <u>Audiere.</u></p>		<p>Utilizarea reușită a mijloacelor de limbă în exprimare, în elaborarea</p>	CC

<ul style="list-style-type: none"> ● conștientizează relația de independență a propozițiilor; ● cunoaște mijloacele de realizare a relațiilor de independență între propoziții. ● sesizează deosebirea de sens dintre tipurile propozițiilor coordonate; ● aplică regulile de folosire a semnelor de punctuație în frazele cu propoziții coordonate; ● comunică, utilizând corect fraze cu propoziții coordonate. 		<p>Fraza joncțională cu propoziții coordonate. Tipurile lor. Mijloacele de realizare a relațiilor sintactice dintre propozițiile coordonate. Semnele de punctuație.</p> <p>Fraza nejoncțională formată prin coordonare. Punctuația. Intonația în fraza cu propoziții coordonate.</p>	<p><u>Explicarea</u> termenilor științifici la tema studiată. Formularea de enunțuri (oral, scris). Transformarea propozițiilor în fraze. Elaborarea de mesaje coerente pentru a-și explica poziția, atitudinea, opinia, asupra temelor în dezbateri.</p> <p>Teme orientative: „Pomul după rod se cunoaște, iar omul după fapte”, „Omul a creat cultura, iar cultura l-a creat pe om”.</p>		<p>textelor.</p> <p>Cultura ecologică.</p> <p>Cultura spirituală.</p> <p>Morală sănătoasă. Responsabilitate în fața comunității.</p> <p>Creativitate, inițiativă.</p>	<p>CȘN</p> <p>CCG</p> <p>CCS</p> <p>CA</p>
<p>Relații interdisciplinare: descrierea în opera artistică (literatura).</p>						

<ul style="list-style-type: none"> ● citește expresiv texte autentice de diferite stiluri, specii; ● exprimă prin intonație, tempou particularitățile textului, atitudinea autorului; ● identifică în text centrele logice, dezvăluie construcția logică a textului; ● selectează informațiile necesare, din mai multe izvoare, se convinge de veridicitatea lor, de valoarea lor cognitivă; ● apreciază critic informațiile, le confruntă cu experiența de viață personală; ● trage concluzii și face generalizări; ● notează tezele principale dintr-un text, selectează citate pentru o comunicare orală; 			<p style="text-align: center;">Citirea</p> <p>Motivarea lecturii.</p> <p>Citirea textelor autentice de diferite stiluri, specii.</p> <p>Împărțirea textului în fragmente , după anumite principii.</p> <p>Aprofundarea abilităților de interpretare a textului (evidențierea problematicii abordate în text).</p> <p>Identificarea valorii cognitive a celor citite.</p> <p>Comentarea celor mai emoționante momente.</p> <p>Dezvoltarea abilităților de comentare, de exprimare a atitudinii față de cele aflate.</p>	3	<p>Utilizarea reușită a mijloacelor de limbă în exprimare, în elaborarea textelor.</p> <p>Responsabilitate civică.</p>	<p>CC</p> <p>CCG</p> <p>CCS</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● delimitează propozițiile în frază; 	16	<p>Fraza cu propoziții subordonate</p> <p>Tipuri de propoziții în fraza</p>	<p>Tipuri de activitate:</p> <p><u>Citare.</u></p> <p><u>Audiere.</u></p>		<p>Mijloacele lingvistice în exprimarea opiniei, poziției, atitudinii,</p>	CC

<ul style="list-style-type: none"> ● recunoaște propoziția principală, regentă, subordonată; ● identifică tipul propozițiilor subordonate și a mijloacelor de realizare a relațiilor de subordonare; ● alcătuiește fraze cu diferite tipuri de propoziții subordonate; ● argumentează folosirea semnelor de punctuație; ● sistematizează informațiile lingvistice; 		<p>formată prin subordonare: principală , subordonată, regentă. Propozițiile subordonate necircumstanțiale: atributiva, completiva directă, completivă indirectă.</p> <p>Mijloacele de realizare a relațiilor de subordonare.</p> <p>Propozițiile subordonate circumstanțiale: de loc, de timp, de mod, de cauză, finală, condiționale.</p> <p>Locul propozițiilor subordonate în frază. Semnele de punctuație.</p>	<p><u>Explicarea termenilor</u> lingvistici, a regulilor punctuaționale.</p> <p><u>Transformarea propozițiilor</u> în fraze.</p> <p><u>Alcătuirea și scrierea frazelor</u>, în dependență de tema studiată.</p> <p><u>Utilizarea sinonimelor</u> gramaticale (transformând o propoziție subordonată în alta).</p> <p><u>Elaborarea textelor coerente</u> (oral, scris).</p> <p>Teme orientative: „Pădurile și râurile Moldovei, ale Ucrainei”, „Dunărea - motiv prezent în creația populară”, „Mănăstirile, bisericile - moștenire de la strămoși, mărturie a istoriei”.</p>		<p>cunoștințelor.</p> <p>Situația ecologică a naturii.</p> <p>Responsabilitatea civică.</p> <p>Orientarea în spațiul informațional.</p> <p>Selectarea și utilizarea informațiilor dobândite prin mijloacele tehnice în elaborarea comunicărilor</p>	<p>CȘN</p> <p>CCS</p> <p>CIC</p>
<p>Relații interdisciplinare: descrierea științifică și stabilirea relațiilor cauzale între fenomene (istoria, geografia, chimia, biologia, matematica, fizica).</p>						

evidență personalitatea interviuatului.					
<ul style="list-style-type: none"> ● identifică tipurile subordonatelor în fraze; ● explică, argumentează, semnele de punctuație; ● formulează fraze cu diferite tipuri de subordonate (la tema dată); ● modulează vocea pentru o anumită intonație; ● aplică, la scriere, regulile de punctuație. 	4	<p>Juxtapunerea</p> <p>Fraza cu propoziții subordonate nejonționale. Semnele de punctuație.</p> <p>Intonația în fraza nejonțională cu propoziții subordonate.</p>	<p>Tipuri de activitate:</p> <p><u>Citare.</u></p> <p><u>Audiere.</u></p> <p><u>Explicarea</u> utilizării semnelor de punctuație la propozițiile nejonționale.</p> <p><u>Transformarea</u> subordonatelor jonționale în juxtapuse (și invers).</p> <p><u>Alcătuirea</u> enunțurilor la tema studiată.</p> <p><u>Elaborarea</u> textelor cu teme probuse (alese): „Vei înceta să citești – vei înceta să gândești”, „Cel mai important este să te crezi pe tine însuți”.</p>	<p>Mijloacele lingvistice utilizate în exprimarea gândurilor, cunoștințelor, opiniei.</p> <p>Cultura spirituală</p> <p>Creativitate, inițiativă, autoorganizare.</p>	<p>CC</p> <p>CCG</p> <p>CA</p>

<ul style="list-style-type: none"> ● elaborează expuneri și compuneri de toate tipurile, abordând tema și subordonând conținutul acestei teme; ● selectează și sistematizează materialul din 2-3 surse, generalizându-le în comunicarea sa; ● alcătuiește comunicarea pe o temă aleasă independent, într-un anumit stil, în concordanță cu situația de comunicare. 			<p>Scrierea</p> <p>Scrierea expunerilor rezumative și selective ale textelor științifice, publicistice, artistice.</p> <p>Reflecții pe o temă etico-morală.</p>	3	<p>Utilizarea reușită a mijloacelor de limbă în exprimare, în elaborarea textelor</p>	CC
<ul style="list-style-type: none"> ● delimitează propozițiile în frază; ● identifică tipul subordonatelor; ● sesizează subordonatele omogene, neomogene; ● selectează din literatura artistică fraze cu propoziții subordonate de diferite tipuri; ● folosește fraze cu câteva propoziții subordonate în comunicările orale și scrise; ● argumentează utilizarea semnelor de punctuație. 	7	<p>Fraza cu câteva propoziții subordonate</p> <p>Fraza cu câteva propoziții subordonate. Propoziții subordonate omogene.</p> <p>Propoziții subordonate neomogene. Semnele de punctuație în fraza cu câteva propoziții subordonate. Fraza mixtă.</p>	<p>Tipuri de activitate:</p> <p><u>Citare.</u></p> <p><u>Audiere.</u></p> <p><u>Explicarea și tălmăcirea</u> noțiunilor lingvistice și a schemelor.</p> <p><u>Îmbogățirea</u> vocabularului</p> <p><u>Elaborarea</u> textelor coerente.</p> <p>Teme orientative: „Ce ne învață biografiile oamenilor iluștri?”, „Munca (profesia) poate fi „prestigioasă” și „neprestigioasă?”.</p>		<p>Mijloacele lingvistice utilizate în exprimarea gândurilor, cunoștințelor, opiniei.</p> <p>Cultura spirituală.</p> <p>Orientarea profesională.</p>	<p>CC</p> <p>CCG</p> <p>CA</p>

<ul style="list-style-type: none"> ● traduce enunțuri, microtexte din limba ucraineană (după principiul semantic) ; ● îmbogățește vocabularul ; ● utilizează corect instrumentele gramaticale în formularea enunțurilor. 			Traducere Traducerea din limba ucraineană a microtextelor ce conțin fraze cu diferite subordonate, fraze din propoziții coordonate.	1	Utilizarea reușită a mijloacelor de limbă în exprimare, în elaborarea textelor orale și scrise. Creativitate, inițiativă, autoorganizare.	CC CA
	2	Repetare la sfârșit de an				

Repartizarea orientativă a orelor:

comunicarea – **16** ore + **4** ore disponibile;

limba – **42** ore+ **4** ore disponibile;

lucrări de control – **4** ore

Alcătuitori:
 Fetescu L.I.
 Strat L.P.
 Chiosea V.V.